

శ్రీ

శుభము.

శారదరామ మ్రణము

ఇది

30 SEP 1918

కర్నూలు జిల్లా సంవ్యాసితా గ్రామానికి

యర్రగుట్ట గ్రామనివాసియగు

నందవరీ కులదృవలైన

శ్రీవత్ససగోత్ర, కాకనూర్వంశ

పయఃపారావార రాకాసుధాకర

గిరియప్పగారి పాత్రుడును.

నరసరాజుగారి జేష్ఠభార్యయగు

వెంకమాంబగర్భ సంజాతుడైన

బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబై

వారిమనముడు

శరణం (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణ

య్యగారికొమారుడు రామసుబ్బయ్య,

(3) శారదరామయ్యగార్లనల్ల

మొదలగువారింపబడియె.

మొదలగువారి కష్టాళీశ్వర ముద్రాక్షర

ముద్రాక్షరము ముద్రాక్షరము.

1918.

శ్రీ

శుభము

శారదరామాయణము.

ఇది

కన్నులు జిల్లా సంవ్యాసాచార్యుల

యరగుంట్ల గ్రామనివాసియగు

నందవరీ కులదృష్టమైన

శ్రీవత్సనగోత్ర, కాకనూర్వంశ

వయఃపారావార రాకాసుధానర

గిరియప్పగారిశాసనము

నరసరాజుగారి శేష్ఠధార్యయగు

నెంకమాంబగేర్భ సంజాతుడైన

బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబైన

వారిమనమండ్రు

కరణం (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణ

య్యగారికొమారుడు రామసుబ్బయ్య,

(3) శ్రీరామయ్యగార్లనల్ల

ప్రచురింపబడియె.

కన్నులు చంద్రహాళేశ్వర ముద్రాక్షర

ముద్రయందు ముద్రింపబడియె.

1918.

అవిఘ్నమస్తు.

శుభమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయై నమః.

శారదరామాయణము.

బాలకాండ.

అండా । శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ ।
నాయకుండైన రాముదయనిండా । యుండగా
మబ్బగురురాట్టచండ । కాండబాలనిర్దళితాఘ
కాండ । నందనైదికాంబోధిజేపండ । పంచశ్రీవ
త్సగోత్రమార్తాండ । కాంతికానూర్వంశభూ
కాండ । జాతనరశిహ్వానామధేయుండ । ఘను
నిపెదరాణిసారెగభాకాండ । సంజాతుడైనరశిం
హస్వమండ । ధరణివిక్రమాబ్జమునడుచుచుండ ।
అందుమహానకవమిపండుగైయుండ । సంతసము
తోధారణనల్పుచుండ । సహస్రారవరమధ్యభా
గాండ । జాడిపతివాహనుండునాదండ । వ్రుండచూ
చిభ్యాసముశేయుచుండ । అతడుశారదావేషం
కున్నుండ । చూపియూరీతినాకధయుచుండ । చెప్ప
నవివర్ణిసరామకోదండ । దీక్షాదిగురుకుబుద్ధి
యొక్కటినిండ । పుణ్యతానయ్యభవరాశిచండ ।

చూచియీచరితయందులప్పుండ । నుజనకవివరూ
 లుతీర్చుడీదండ । ములును వెయిశేతుమమ్మేలు
 కోదండ । నారశింహులకు అర్పణైయుండ ।
 దీనిసభికులువినుచుండ ॥౨౬॥ ౧ ॥ ఏకతాళం #
 శరణు । శ్రీసద్గురుమూర్తికిశరణు । శ్రీపార్వతీసు
 నకుశరణు । శ్రీహరికినినేశరణు । శ్రీవాణిబ్రహ్మ
 కుశరణు । శ్రీవిద్యలరాజకుశరణు । శ్రీరామ
 కృష్ణులకుశరణు । శ్రీశ్యామలాంబకునుశరణు ।
 శ్రీబాలబగళలకుశరణు । శ్రీనారశి హులకుశర
 ణు । శ్రీవ్యాసపమూర్తికిశరణు । జగదాదికాల
 కేశరణు । శ్రీవిద్యత్పత్నీకేశరణు ॥ ౧౭ ॥ ౨ ॥
 హాశారదా ॥ ఆటతాళము ॥ చొడ ॥ శ్రీకృష్ణ
 భూనాథభోజ । నీకుమౌక్తేదమరివికులాంభో
 జ । భృంగపూగవాభంగాంగ జెజ । నీమగుణ
 కథలుబలికెడిసుధీజ । నాళిఘనపాపఘనపవన తే
 జ । ఆర్తజనకోటివరకల్పభూజ । కమలనైలినమ
 శ్రిముఖాంభోజ । నింన్నెంచగనురకకోటితేజ ।
 నేనుయంతటివాడనోరాజ । నానుకోకెలింమి
 ఘనమిత్రతేజ # హాశారదా ॥౧౮॥ ౩ ॥ ఏక
 ధీరా । దారిసామకశూర । వృష్టికృతమందక
 భార । ధరణీధరడండ్టాకారా । కుభేపితదాక
 వవీరా । స్వీకృతబలిసుఖపూర । నిహృతి

స్వీచకలనారా । వారాశీగర్వవిదార । రాధిక
 మానసచోర । అసతీకృతదానవదార । వణికత
 హరికంధార । నేజేశ్మశ్రిసంభారా । నతిగైకో
 నుకమలాధార ॥ ౧౨ ॥ ర ॥ ఆట ॥ అంత । నారదు
 డువాల్మీకిచంత । జేరికూర్పుడపూజలుకొంత ।
 చేశిముసిపుగపుడుమసినిమంత । సంబుననుమాని
 తోవంతలింత । నుద్దులొడుచునుయిపుడుభూకాం
 తే । వహలోన్లెగుణమణికాంత । కారుడై నట్టివి
 భుజైన్వడిలో । చప్పునున్న వినిసారదుండంత । హ
 శారదా ॥ శ్రీవశారదా ॥ ౮ ॥ ౧౧ ॥ ఏక ॥ వుండు ।
 యిత్తోకునాశకరుండు । దశరథనందనుండు ।
 శ్రీరామనానుధేయుండు । అయిపుట్టెనుభువి వి
 ఘ్నండు । చేశెనుహకువిలురేండు । అటశీతను
 జూపకుండు । యియ్యగైకొనినిండు । మోదం
 బునపునుభునుండు । నంతటిదశరథుండు । పం
 పొగహొగుడిపండు । భక్తీంచుచుతపములుమెం
 డు । గాశాయగరావణుండు । శీతానుగొనిచని
 గండు । మీరగలంకనుండు । నంతటరాఘవు
 డు । గూర్చుకవానరటెండు । తోడనుఅంబుధి
 ముండు । నిదానియురావణుదండు । తోడనుగూ
 ల్మీప్రచండు । డైశీతనుగొనిరాముండు । అయో
 ధ్యయేలెనుభుండు । యిట్లనుచునారదుండు ।

చప్పియుమునీయువ భుండు । చనినంతటిమాని
 ద్భుండు । యీకథయువిఘటముండు ॥ ౨౪ ॥ ౬ ॥
హాశారదా ॥ ఆట ॥ చేరీ । శిష్యులతోతమసా
 నువారి । స్నానమునరించికూర్చున్నవారి । య
 దుటక్లంచపక్షినిమృగవిచారి । చంపగాచూచి
 గోపంబుమీరి । మానిబల్కుగాశ్లోకంబుపూరి ।
 తంబుగనునిల్వయాశ్రమముజేరి । చప్పెరామా
 యణముమేలుగోరి । దీనిపతిముంపయన్మలభూ
 రి । మేధగలవారొయన మానిజేరి । కుశిలపుట
 వేడినచప్పెవారి । తోడుకొనిరామసదనంబుజేరి
 యుండవారిద్దరినజూశిరి । మీధునేర్చినదిపల్కు
 మనకోరి । రామబంధుడనగా వెట్కమీరి । చప్పె
 దొణగిరిరామకథసూరి । పాపసాహంబుబోవును
 పారి ॥ హాశారదా ॥ ౧౬ ॥ ౭ ॥ అది ॥ క ॥ ఆయు ॥
 శ్రీరాములకథవినవయ్య । దురితంబులదూలునా
 య్య । శ్రీరామరామ అనవయ్య । అనినంతట
 ముక్తుండయ్య । శిద్ధంబుగశ్రీరామయ్య । శాఖా
 గ్యములిచ్చుగదయ్య । మీరందరుచౌవనరయ్య ।
 నేజెప్పెదరాముకథయ్య ॥ ౧౭ ॥ ౮ ॥ హాశారదా
 ఆట ॥ అది । రాజకులమునకు రవివంశమాది ।
 మైనవారిలోరఘువుంగపాది । ఘనులు వెలశిరా
 యిలయేలిరాది । రాజరాజై నదశరఘుండది ॥

పాపరాజన్యగర్వవిభేది । యేలెబహుదిసంబులు
 నయోధ్యాది । పురమువెలగావృద్ధావ్యమూది ।
 వచ్చెనంతలోతనమనోవేది । యందుదలచనూ
 పుత్రహీనాది । రాజ్యమంతయువ్యర్థమనియెది ।
 జారవచ్చియాచుంతివరులాది । నునులుజెప్పిరి
 పుత్రసంపాది । యైనభువిలోన యజ్ఞమున్నాది ।
 దానిజేయుమనఘనమనోహ్లాది । యగుచుదశర
 ఘడుమునివరులనూది ॥ హాశారదా ॥ ౧౬౯ ॥
 ఏకతాళము ॥ యేరీ । అటుచేయుచెటినారేరి ।
 యనరుష్యశృంగుసికోరి । పిలుపించుమనముని
 మూరి । వరుడనగాశాత్రవహారి । పిలుచుకవ
 చ్చభూరి । వేదికతమనావారి । తీరమునజేశెటు
 జేరి । దక్షిణలోయజ్ఞముపూరి । తంబుగజాయ
 మీరి । సురలెల్లదానవారి । జారగపోయిభూరి ।
 రావణుభయమనవారి । కభయములిచ్చెశౌరి ।
 గూరందరుభువివానారి । గర్భములయందుజేరి ।
 పుట్టుండనవారటులైరి । అంతటదానవారి । య
 జ్ఞేశునితావుజేరి । పరమాన్నమొసగనారి । మ
 ణులుముగ్గురుకోరి । భక్షించగచక్రధారి । కౌ
 నల్యకురామశౌరి । కైకమ్మకుభరతుడుభూరి ।
 బాబువైసలక్ష్మణసూరి । శిశువుండనయిరు
 ప్పూరి । సుమిత్రగనియెరువారి । సములైనపుత్రు

లజ్జేరి । నట్టికథభవసంహృతి ॥ 3 ॥ ౧౦ ॥ హాశా
 రదా ॥ అట ॥ అట్టి ॥ దశరథమహారాజు ॥ జగ
 ములన్నియును మెలనెరుట్టి ॥ రామభంగ్యుడత
 నావెలశెనట్టి ॥ సమయమందు యాచరిగాధి ॥
 వచ్చినపచంద్రదశరథునిదొట్టి ॥ నీకుయాగంబు
 గావదగునట్టి ॥ పట్టిగలడంచువినిబుద్ధిబుట్టి ॥ రా
 మువేడితనమానీశుదృష్టి ॥ జూచిదశరథుమబ
 ల్కెమికిట్టి ॥ మాటలాడంగతగుమునిరుట్టి ॥
 నిట్టిరాము కథపుణ్యములభట్టి ॥ హాశారదా ॥
 ౧౦ ॥ ౧౧ ॥ ఏకతాళం ॥ హెచ్చి ॥ ఆమాటకు
 కన్నులువిచ్చి ॥ చూచినరాములనిచ్చి ॥ పొమ్మ
 న్నవారలువొచ్చి ॥ తాటననుశరమునగచ్చి ॥
 పోవైచియుయాగముమచ్చి ॥ కలుమీరగజాయ
 హెచ్చి ॥ వచ్చినదనుజులనచ్చి ॥ పోజేయగవార
 లుమెచ్చి ॥ దివ్యాస్త్రములన్నియునిచ్చి ॥ నప్పు
 డెగాములబుచ్చి ॥ కొనియుండెనుసంతసమొచ్చి ॥
 యీకథవిసశిరిహెచ్చి ॥ ౧౨ ॥ ౧౨ ॥ అటతాళం ॥
 శ్రీదా ॥ శ్రీరామభూపాలుమేధా ॥ తెలిశికొశికు
 డుజనకంపుటభేద ॥ నంబునందుయాహరువిల్లుగల
 దా ॥ చాపమెక్కిడినవారికీవసుధ ॥ జాతశీతనిచ్చి
 దనంసగాధ ॥ జెప్పిరాములమతోడుకొనిపాద ॥
 ధారధీరులైపోవగామిద ॥ మానికథలెల్లచప్పు

బాధ । రహితుడైనడచిరప్తియాగోదా । వరిని
 ధాటిజేశెనుమానిబోధ । రాముకథలెల్లపుణ్య
 ములెకాదా । యిట్టికథవిన్న లేదుయమబాధా ॥
 ౧౨౧౩ ॥ హా॥ ఏకతాళం॥ అంగా । శైవితపు
 ణ్యనంఘా । పాపాళిమత్తమాతంగ । పంచాస్య
 భీతదాధంగ । సారసదళగలభృంగ । వాతచ
 క్రసంగ । సంకులరమ్యతరంగ । చూచితెపక్షి
 తురంగా । అనిచప్పుచువాటిరింగ । అహల్య
 శాపభంగ । మొరించెముశముపొంగ । మిథ
 లాపురిజేరింగ । ధరువిల్లునిరచిరధాంగ । ధరు
 డైనరాముడనంగ । పుణ్యముకథవినంగ ॥౧౪॥
 ౧౪॥ హా॥ శారదా॥ ఆటతాళం । అంత । శ్రీరా
 మజనకభూకాంత । వరుసుమునిజేరిమదిలోనకొం
 తి । సంతోషమునమ్రోక్కినిజాంత । రంగము
 ననుపుప్పొగిశ్రీకాంత । మ్రొవీతనిచ్చెబలవంత ।
 సామితికినిమాడ్కిలాకాంతి । కైకతనయునకుమా
 లవికాంత । శత్రుఘ్నునకు శరికీర్తినంత । మన
 నుగంజిల్లదశరథునిచంత । జారభటలనంపించిపి
 లుఫింత । మనగయా రాజనటవచ్చెనంత । గూడి
 పెడ్లిండ్లుగావించిరంత । రామచరితంబునుపుసు
 యేకాంత । చుందునుకువంగభయములేడింత ॥
 హా॥ శారదా॥ ౧౪॥ ౧౫॥ ఏకతాళం । ఆదా ।

దేవతలు దివినజూడ । పుష్పంబులు చల్లులాడ ।
 కిన్నరులు తీరము బాడ । జయశబ్దము మోనులాడ ।
 ననుజాలగుండెలాడ । లోకములు భవ్యము జూ
 డ । భూషణములతోడ । జనకూడుముదము
 తోడ । పంపించగ రాములతోడ । దశరథుడు
 తను పురిజూడ । పోవాగజనకునివాడ । కథవిను
 డిపాపముబూడ ॥ హాశారదా ॥ ౧౨ ॥ ౧౬ ॥
 అటతాళం ॥ దాటి । మిథిలదేశంబెల్లదాటి । పో
 వజమగగ్నితనయులలోఁచుటి । యైనపరశురాము
 డుపండ్లుదీటి । యదురుసడువగాజగముపగిలేటి ।
 మూతవేయగొనక్షత్రకోటి । యుల్లుయుల్లుమంచ
 నిరాలతోటి । వానగురిశ్శాపిమగులుబడేటి ।
 రక్తవర్షంబుయేగులాతోటి । భూమిహుచియా
 దశరథుడుమాటి । మాటికి వశకునమాయనని
 యేటి । రాముకథలెపుడుబహుచుండేటి । వా
 రుయుండుదురుభవములనుమీటి ॥ హాశారదా ॥
 ౧౨ ॥ ౧౭ ॥ ఎకతాళం ॥ నుద్దీ । అనుకోగారాము
 లయుద్ది । వచ్చెంతటమీసముద్దీ । శ్రీరామాజ
 నకునివద్ది । హరువిల్లువిరచిననుద్దీ । వినివచ్చితి
 యదెనావద్ది । విల్లందుమనలోకొద్ది । పుంసట్టి
 విలుగొనిఅద్ది । రాయనగవిరచినబుద్ది । చేతను
 భార్గవబుద్ది । తోచకరాముడొద్ది । కొనియా

ధుచుపోయిననుద్ది ! విన్నానుసుఖముఁబట్టి ||
 హాశారదా || ౧౨ || ౧౮ || అలతాశం || యించి ||
 జనులెల్లతనుసంతశించి | వెంటరాగానుతమపుర
 ముగాంచి | భూసురపరులఁట్రబన్తుతించి | నా
 దిమాగధులపాటిలాలించి | సతులుమంగళారతు
 లెత్తగాంచి | శాసముత్తయంబులునంతిశించి ||
 రత్నఖచితధానుముబ్రవేశించి | తల్లిదండ్రులకు
 నతులొనరించి | శుభముజెందొండకీర్తివహించి |
 యుండెరామచంద్రగుముదముమించి | సూర్యక
 శలెందాకమించి | యుండునందాక రాముకిభ
 లెంచి | నట్టివారికినిపుణ్యంబుమించి | నతెఱా
 కాండనుయావరించి || హాశారదా || ౧౮ || ౧౯ ||

బాలకాండసంపూర్ణము.

రామాధ్యక్షము.

అయోధ్యకాండ.

ఏకతాళము | రామా | వినవయ్యదశరథ
 రామా | ధేయూడుమణిమయధామా | ప్రి
 గణమంటపశీమ | పీఠమునపూర్వగిరిసోమ | స
 న్నిభుజైమంత్రస్తోమ | ములుగొల్వగబుధులు
 సామ | వచనములనెంచగభూమ | రాజవ్యసార్య
 భామ | శాత్రుసైన్యభీమ | పూరితబుద్ధజనకా

ను । యనుచువందిభామా । మనుచుపొగడ
 యామ । హిశుకకొలువైరామా । చంద్రవకు
 మేఘశ్యామ । సుందరమూర్తికిపేను । యువ
 కాజ్యోతిషైవేను । మెరుగి పగవినిభటదామ ।
 మెల్లెడలవాత్మశిరామా । నైభవమునిగత్తీ
 రామా । వశి మంచునుమానసశీమ ॥ హాళారదా ॥
 ౨౦ ॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ॥ నాటి । శ్రీరామువైభవ
 మువీటి । జనములెల్లకొనియాడుచుండేటి । వా
 ర్తదాశిచెకార్పణ్యపేటి । యైనదశరథాఫీశ్వర
 వధూటి । కైకవినఁ తక్రొధమెడనాటి । పంజ్ఞ
 రిఘునితోగిలుకనబోటి । రాముపదునాలుగేండ్లు
 వనవాటి । కనిచియువరాజుభవతుజేసేటి । వాడ
 వాచుగాననిశరకోటి । చాలదూరినట్లెవిభుడిదే
 టి । నూటపొమ్మనిన కైకయలనాటి । వరము
 లేమయ్యననుదాకసూటి । యనుచువిలపింపరా
 ముడచోటి । కరుగుదేరసావర్ణనుణికోటి । యం
 తనిడతమువవెనచేటి । రంబదీపింపవెదతులా
 కోటి । శింజిభద్రనులుశలగళతకోటి । భానుబిం
 బతేజమువెలుంగేటి । రాముగనికైకతనమనో
 ధాటి । తెలియబల్కగాశీతావధూటి । పెంటజ
 నుదేరసామితితోటి । సఖ్యమేర్పడగరాముడొ
 వీటి । జనులనూరాధ్విగంగనటుదాటి । చిత్రకూ

బ్రాహ్మజేతననియేటి । రాముచరితంబువిన్నజన
 కోటి । సఖ్యమాదుసంసారాద్ధిదాటి ॥ హాశార
 దా ॥ ౨౬ ॥ ౨ ॥ ఎకతాళం ॥ వారి । కథలెల్లతెలి
 జడధా , చప్పుగనుతులు పూ . యైనట్టిభగ
 తుభూ . శోకానుభానుసారి । యైపాగలుచు
 తమపురిజేరి । రాములపైప్రేమమిది । మృతి
 బొందినదశరథశౌరి । భావించియఘనిస్తారి ।
 యైనట్టితల్లినిదూరి । శ్రీరాములతెనుగోరి । గుహు
 డున్నతాపుజేరి । అచ్చోటదానవారి । శోభితనీ
 రజారి । సమవదనుపాదవారి । జాతములకు
 మృక్తిఁజూరి । కెతెమ్మనినేడగవోరి । పదు
 నాలుగేండ్లుజనగోరి । వచ్చెదనుదుఖనివారి ।
 తంబుగజనుచునిభూరి । మయపాగుకిలిచ్చేనువా
 రి । తీరమునతండ్రికిదూరి । తాఘలుసతిలవారి ।
 విడిచిరియటజడధారి । నేషములుబూనినవారి ।
 ఛాగిత్రమువినసిరిజేరి ॥ హాశారధా ॥ ౨౭ ॥ ౩ ॥
 ఆటతాళము । ఖ్యాతి । గలరామచంద్రుడునీతి ।
 మూర్గమెరుగింపుయాకైకసూతి । శ్రీరామపదవ
 ద్మశోభాతి । శయముమనమందునిల్వభటజాతి ।
 నోడజెతనందిగ్రామమితి । బాధలేకుండయిల
 యేలెభూతి । అంతరాఘపుమఖండితారాతి ।
 యైనపానుత్రితోడరాభీతి । లేకయేతెంచుచున్న

తననాతి । శీతతోమహావనిజౌదెఖ్యాతి । యిట్టి
యాయయోధ్యాకాండప్రీతి । విన్నవెలయుభా
వ్కరునిరీతి । హాశారదా ! ౧౨ | ౪ |

అయోధ్యాకాండసంపూర్ణము.

అరణ్యకాండ పార్వతము.

ఏకతాళము ॥ రామా । శ్రీరాముడుకానన
శీమా । చరియించగజొచ్చిధామ । నిధియైనయ
త్రిశీమా । జారంగాబోగారామా । దేవునిమా
నిప్రేమ । తోడనుపూజలునెమా । మునచేశిరణ
భీమ । నినుగంటిశ్రీరఘురామ । అనినంతటవా
రాశీమ । దాటియునుగుణోద్ధామ । శ్రీరఘు
సపూజకామ । గుణవంతునిజేతెనురామా ।
భూకాంతుడుజనెటప్రేమ । యాకథజనమణి
ధామా ॥ హాశారదా ! ౧౪ | ౧ | అటతాళం ,
దాటి । కుంభసంభవానుజుడుప్రండేటి । వనము
జారంగ అచానలుసూటి । డప్పకుండగాచేశె
తనతోటి । కొన్నికథలెల్లచప్పవినిదాటి । మీ
దకుంభజనిగాంచెగుణపేటి । పూజలెల్లనందియు
వనవాటి । పుణ్యనదులునిధులెల్లనుదాటి । పో
వుచుండవీరాధుడనియేటి । అసురవరుడంతన
ము యదాటి । శీతనెత్తుకొనియగిపావేయేటి ।

కాపిహూల్పుగాధరణీజాబోటి || సరసవిల్పినకు రా
 జులా మేటి | మాటిసూటికినిరామయబయ్యేటి |
 మాటలాలిచిలక్ష్మణునితోటి | అనియెతమ్ము
 డామూకానదాటి | జగిపోదాము అసురముం
 డేటి | రామకథచినుడిభవముపోమాటి || హా
 శారదా || ౧౮ || ౨ || ఏకతాళం || కాగా | రా
 తునులుండేటిజాగా | జానకికామకబాగా |
 రన్నూచువేగపోగా || ముండటబహురమ్యము
 గ | అటచిత్రకూటనగ | మునరాముడునద్రొ
 చుగా | కాకామరుడటవేవేగ | కీతన్నుకుచ
 ముతూగ | సోమవగరక్తమురాగా | శ్రీరా
 ముమలేచివేగ | తృణమనవాణెయగ | మొ
 క్కియకాకియపోగా | అటుపంచవటికిరాగా |
 బహుమానులజూచివేగ | పనశాలగప్పించగ |
 అదుండిరిముపురుబాగా | సోమిత్రీఫలములువే
 గా | పొదనుండిఖడ్గమురాగా | లక్ష్మణుడుపట్టి
 వేగ | శుమితూచిచిదిరకాగ | అడలర్బుము
 రాగా | సోమిత్రీహామనివేగ | శ్రీరాములదేస
 బాగా | యీవార్తవినిపించగ | వాటికిమానుల
 వేగ | బప్పురాములపినగ | శ్రీరాములకంఠ
 ప్పకీగా | వినరయ్యసావమునుగా || హాశారదా ||
 ౨౦ || ౩ || ఆరుతాళం || ఏమ | నానలుభాగిని

యూడు । శూర్పనఖకీముద్గుతనయూడు । విద్యు
 జ్జ్వలహృదాతేవిజనకూడు । పేరుజంబుగుమారుడ
 నువాడు । తగ్గడిపగదీర్చుకొంకున్నవీడు । రావ
 ణాసురునికపుడుపగవాడు । నయ్యభాస్కరునకే
 పుడుభక్తుడు । గానమెచ్చిఖడ్గంబుపెవినుడు ।
 పాంబుబట్టిరాక్షసుజంపినాడు । గానయాదినము
 మనలక్ష్మణువాడు । మంచినీజే శేవనియెరాఘవు
 డు । యాకథవిన్నభనభయమువీడు ॥ హాశార
 దా ॥౧౬॥ ౪ ॥ ఏతతాళం ॥ అంత : శూర్పనఖ
 తేనయునుచుత । చారగవచ్చినింత । గజాచి
 మునిలోచింత । చాతనుమునులకొంత । వెరసి
 చగవారిచెంత । చప్పుగరామునచెంత । చేరియు
 రాక్షసకాంత । శీతావతితాగనియంత । చక్కని
 వాడకొంత । చిత్రములోరితికాంత । బాణా
 హతిచాతసంత । మోహించియురామునికాంత ।
 పలుకనిజొచ్చివంత । పింతలుగారూఁముకొంత ।
 చొల్నియునసురాకాంత । అఘహరమీకథవి
 న్నంత ॥ హాశారదా ॥౧౬॥ ౫ ॥ అంతాళం ।
 ధీరా । కందర్పమందరాకార । చంద్రవదనభా
 స్కరకాంతశూర । నిన్నుగనికపుడనాయదను
 డూరి । శరమువేశెనున్మధుషిదగోరా । తాళ
 లేనునన్నేటమనెపారా । వారమాట్టిభ్రాత

చేయదుర । నల్లపల్కుచున్ బ్రహ్మయముగ ।
 కాంతగవిః క్రేయూర ఘోర । మౌనుమహానాతి
 పరసత్తిగోర । వాడుమదిదూరదిఘసేద జార ।
 తనముజూచికలయగ నాయదుర । కనకశాలలో
 లక్ష్మణుడుమూర । కారుకున్నాడు పొమ్మగవారి
 రి । కాంతరీక్షణన హోయలుగజార । పోయిల
 క్షణమరుకేళినార । మీపుగనుమన్న సేమిత్రి
 ఘోర । మైనవాలుచేసాశిః మ పూర । కనక
 మాలుగాడుకోశినాయదుర । వుండెడన్ దుమ్మగద్దె
 చిశూర । నరునీతిగాబల్కియాయదుర । కాం
 తిదఃఖిముననారుకిశూర । నిరులఖరదూపణ
 లలేవుజేర । పోయియూవార్త తెలియగ పూర ।
 చప్పివగలేటనకగలెబడఁ ఘోర । మైదిశిము
 నోరఘోరాముజేర । నచ్చుచుండీరటజుమత
 దర । యాకథవిన్నభనహరావూర । మోహర
 దా ॥ ౨౬ ॥ ౬ ॥ ఎకతాళః ॥ చాలా । కక్షతము
 లిలపైగాల । దిగ్గజములుమగ్గిశూల । గానకు
 వమిమ్ముబగల । నాపుకలుచలగనగల । కాలను
 రాగయిల । ధూళియురపికిఁ జాల । గప్పియుచీక
 టిచాల । గాగానులక్ష్మణయాల । కప్పెనుధూ
 లియుచాల । కనిచ్చునుకయాళుల । రక్తశియు
 లిమవారాల । పిలుగుకనచ్చెనుయాల । భీరము

దుశనిఁ యె మేల । యేనూ గారామా నాలా । నిఘ
 జూ పె ననన వారాల । లా నెరిగిల క్కూ యాల ।
 నేనుండగ నీనీ బాలా । యెన్బట్టి తమ శాలా । లో
 నుంచుక కావుము వాలా । యముగానుద్యు చెద
 కే । దిల్లి న్ముగని యవారాల । కెనుర య్యునడ
 చెభూల । లానా యునిన్ను తిచ లా । చెశేను
 యాక క్షమాల । గలవాఁకిరిగరుచిచాలా । హరి
 లుఁ చుచుక తమాల ॥ ౨౩ ॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ।
 మూచి । రక్కసులగనిచాతను చి । విల్లిశ్శేఘ్రము
 గనానిసంధించి । జగముచీరెమళ్లబూలించి ।
 గుండెలగతగాగుణముమూర్చి యించి । దివ్యమైన
 ట్టికవింజ్ఞి బెంచి । దూరిపోనే శైవళములనుద్యు
 చి । రణనుసల్పగామాయగల్పించి । వారి ఘో
 రనుగుణిలగుఁగిరిచి । పోకుచూడ గ్నాశీరాము
 డెంచి । రథగజాశ్వాశి నటపంహరించి । యందు
 జూచినాతానేకనుపి చి । యుడరాముకథవిసశి
 రుచిగాంచి ॥ హాతారదా ॥ ౧౨ ॥ ౨ ॥ ఏకతాళం ॥
 పూరా । రాక్షసులగుండెలదూర । గాణనగాని
 పెశేఘోర । యుద్ధబుజేశిసూర । వగుతైనదరు
 జానిర । కోట్లచుయగుపుజేర । గాశేశి నాదిగ్గ
 ఘోర । ఖిదిదూర గూలబందనూరి । మునించినే
 ల్క మిహించి । వచ్చిను క్కూ యదారి । దిసిజూలపు

వ్యూహజౌర విడిచికుశలముమీర । యీవార్త
 తెలియఁపూర । తమ్మునకుచప్పగధీర । రఘువీ
 గాయఘసంహార । యసినన్నుతీచేశీయదుర ।
 నిలిచుండెనుశూర్పణఖేర । వీడొక్కడెయిందరి
 ఘోర । రణమునగూల్పెనుశూర । వరుడంచు
 క్రోధముమీర । జరిగెనుముందరజార ॥ హాశా
 రదా ॥ ౨౦ ॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ॥ యింక । రావణా
 డుండెటిలంకా । జొచ్చిలన్నతోజెప్పితనకింక ।
 చిక్కులేనట్టిదానివలెశంక । చేశీదుఃఖించుచున్న
 యావంక । జూచిచెలియలిగినడుగవినుమింక ।
 వక్కమనుజుండుగహనమునశంక । లేకతమ్ముడు
 నుసతిగూడిపోంక । మలరుచుండగావారిసాంక ।
 మదివరతిగోరివేడగాహుంక । రించియిటుజేశీర
 య్యనావంక । తప్పులేదయ్యయిపునునీకింక । రా
 ముసతిబోలువారులేరింక । దానిసొగసుజప్పగను
 నాపంక । జోద్యపునైకైపవళముగాదింక । దాని
 నీనేర్చుమాయలతోపొంక । మలరగొనిరమ్మట
 విలెల్పినాక । హాశారదా ॥ ౧౬ ॥ ౧ ॥ ఏకతా
 శం ॥ భూరి । మాయాలకెల్లనుదారి । యైవట్టి
 మూర్ఛిచుజీరి । ప్రారోదిమర్త్యవిదారి । వసము
 లొసరనితిమీరి । పున్నాదియినవినికోరి । పు
 న్నాదిరనామదిగేరి । శ్రీరాములభార్యటరోరి ।

ఆదారినచక్కగజేరి । పోదామురమ్మనిజేరి । సం
 తటవాడనెవ్వారి । పోలొరాములబారి । నిలి
 చెటివారలుదేరి । చిన్నపుడెయారనికోరి । ము
 నిరమ్మనయాగముజేరి । విఘ్నంబుచేశెవారి ।
 నుబాహునిదేహముదూరి । పోనెశెనువక్షశర
 మోరి । నీవైతెయారనినదిరి । నిల్వపురాయనగ
 వినిదూరి । చంపెదనంచనిచూరి । పెరికినగు
 శ్రీధారి । మైనట్టిరాములబారి । నణగెదమేలని
 కోరి । వచ్చెనురమ్మనిజేరి । పంచవటితీరముజేరి ।
 యీకథవినభవసంహారి ॥ హాశారహా ॥ ౨౬ ॥ ౧౧ ॥
 ఆటకాళం కొన్ని । మారీచమాయలునుబన్ని ।
 హరిణరూపంబుదాల్చిబలువన్ని । యలతొనాచా
 డశీతమ్మదాన్ని । జూచిశ్రీరామచంద్రుడాదీన్ని ।
 యిటకుపట్టితెమ్మనవిల్లుబన్ని । శరముసంధించి
 పోవయ్యావెన్ని । దనుజమాయలనిలత్కణునికొ
 న్ని । రీతులెరిగించిపద్మవద్దన్ని । సతులపల్కు
 వినకూడదటన్ని । సంగతులుబల్కువినకతమ్ము
 న్ని । అచటకాపుంచివేలగదాన్ని । పట్టగలవా
 డునైవేగకొన్ని । యోజనములుదాటియులత్క
 ణున్ని । దలచిరాక్షసునిమాయలీనె । అరు
 చుశరముసంధించిపడదాన్ని । వేయహలత్క
 ణాయనుచునెన్ని । భూమిపైబడినదానిచరాన్ని

న్ని । తీసిచేట్టరాలక్ష్మణున్ని । యిచటశీతమ్మక
 తినోక్తులన్ని । యదనుదూరగాబల్కిరామున్ని ।
 చారబోయిరమ్మనగవద్దన్ని । మాయన్ననినుకా
 వుమనికొన్ని । సంగతులుబల్కిచనినపాడన్ని ।
 తీరుగబల్కితెధరణీజయిపెంన్ని । నీవిచెడుబుద్ధు
 లనిమదిసనెన్ని । నిన్నునమ్మరాదురపాపపాన్ని ।
 అనగలక్ష్మణుడుభూతాదులన్ని । సాక్షివున్నా
 రటనివేగకోన్ని । ఆనలిడిపోయిరామదేవున్ని ।
 మదినబల్కుచునుజనలక్ష్మణున్ని । చాటిపోని
 చ్చిరావణునుబన్ని । యాకథవిన్నశిరులుగలిగిని ।
 హాశారదా । ౨౬ । ౧. ౨ । ఏకతాళం । మాయ ।
 రూపముతోచారబోయ । సంన్యాశీలతిథివేషము
 వేయ । భిక్షముతెమ్మనికూయ । అతిథిపూజలు
 శేయ । మేలనిఫలములియ్య । రాగానేశీతను
 మాయ । చేనెత్తుకరథముదాయ । పోయినపుడు
 శీతయుభాయ । మునయవడవునీదిటుశాయ ।
 తగదురమోసమాయ । నాబుద్ధిమందమాయ ।
 అనినంతటరావణమాయ । వేగమెబయలుశా
 య । శీతమ్మరాక్షసమాయ । తోజిక్కిరోదన
 శాయ । దొడగెనుశ్రీరామాయ । దేవాదిదేవ
 గుణగేయ । నారాయణమూర్తిమదియ్య । ఆప
 డలుబావునునకూయ । జటాయువువినియదురా

య । పోవాకురదనుజాకాయ । ఆనగా నెనుగర
 మాయ । కీర్తెలలివాడెదనేయ । ప్రిణాంతంబై
 నిలడాయ । వచ్చుండెనునటహోహోయ । టంచు
 నుమానులుగూయ । పైచెరుగునసామ్ముముడె
 య । శీతవియుభువిపై నేయ । ముగ్గీపుగునవిగని
 డాయ । వెయించెనురావణుడాయ । రక్షణము
 నలంకకుబోయ । పుద్యానవనమునమాయ । రా
 క్షసులుశీతమగాయ । పుంచెనువినురామాయ ।
 హాకారదా । 3౪॥౧3॥ ఆటతాళం । అంత । లక్ష్మ
 ణుమరాములనంత । జేరిమొక్కులిడినిల్చియు
 గ్నంత । లోనతమ్ముడాశీతవిడిచింత । దూరమె
 ల్లినతగదనెకొంత । శేపుదించించిశీతనన్నంత ।
 మాటలాడెనోపంచభూతాంత । రాత్ముడెరుగో
 యనదివినికొంత । ఔనానంచువాదమినియంత ।
 జనకశాలజారగవచ్చికొంత । ప్రాశీతరమ్మపిఠేరి
 నంత । పలుకకున్నపుడతమ్ముడాయంత । పసులు
 గలశివొచ్చెనుకనుమిదెంత । యనగయిటులేను
 శీతమ్మవంత । గించిడాగెనోవెదకుదామంత ।
 యనుచునల్లట్లకాననంబంత । తిగిశీతయటుబో
 యనోవింత । మాయరక్కశియుడేశేయిసెంత ।
 దైవయోగమిట్లున్నమనమెంత । వారమొయ
 య్యతప్పదున్నంత । అనుభవంబానుకావియన

పంత । గొచ్చిమదనుడరవిరిశరములంత । యదను
 దూరవేయగచిక్కికాంత । హాకాంతకాంత
 కాంతనెంత । విరహవేదనతొతాళకనికొంత ।
 ప్రాయితమ్మడాళీతలేదీంత । యనుచుదుఃఖించి
 తరులతనితాంత । పర్వతములన్నివెదకజనిరంత ।
 యీకథవిన్నభవములేదీంత । హాశారదా ॥౨౫॥
 ౧౪॥ ఏకతాళం । లుంగ । లవంగతరులుభృంగ ।
 కేశినిమాతులుంగ । ములుమీరునిటసారంగ ।
 ధరుబోలినముఖసారంగ । నేత్రినిమదమాతంగ ।
 కుంభస్తనిబలుమాతంగ । ములవైరిమధ్యను
 శృంగ । గిరిమొదలుగమీరుగంగ । గౌతమినర్మ
 జనంగ । మేశ్వరుడాళీతయురాంగ । కనలేదా
 పోయననంగ । వినలేదాయనిపలుకంగ । లేదా
 నితలలూచంగ । ముందరదూరమురాంగ । కా
 బంధుజదురుగాంగ । వాణెచటగూల్చిపోంగ ।
 జటాయువుగనిశ్రీరంగ । ధాముడవినుశీతాంగ ।
 నామణినికొంచబోంగ । నేజూచిబలుపోరంగ ।
 తనపక్షమువిరుగంగ । వేళియుదనుజపుంగ । పుడు
 రావణుడనుదొంగ । రీతినజనెనెనింగ । మిముగం
 టినిభవభంగ । మాయనుముక్తిసంగ । తియు
 జెందెననిపోవంగ । కర్మాదులునటుశాయంగ ।
 దివిజేరినతడుపోంగ । గాబలికకపిపుంగ । పుడు

మీకుతోడఁబోంగ । ననిచప్పగనటదాటంగ । పం
 వయుగనిబటుశృంగ । రంబులవెలశిరనంగ । అర
 ణ్యకాండవినంగ । పుణ్యములుగల్గుచురంగ । హా
 శారదా । 38 । ౧౫॥

అరణ్యకాండముసంపూర్ణము.
 రామార్పణము,

కిష్కింధకాండము.

ఆటతాళం । ఆడా । పంసానరోవరముజూడ ।
 నొప్పెరరులెల్లవికశించిగాథ । మైనచిగురుటాకు
 లుగప్పెనీడ । చాతయందైనభాస్కరునిచాడ ।
 గానరాకుండెరులతలజూడ । మల్లెమొల్లలూ,
 పువ్వలతోడ । జాజివిరజాజగుత్తులల్లాడ । పూశి
 వికశించిపుష్పాదులనీడ । చూడకెతకీభూజముల
 చూడ । చిగురుటాకులతోరంజిల్లునాడ । శుక
 పికంబులుగుంపులునుగూడ । వచ్చివికవికలుగా
 వల్కులాడ । అళులుఝంఝంమటనినాదమాడ ।
 చల్లనైనగాలియుపనమడాడ । భందురుండువెన్నె
 లపండుజూడ । ముదనుడరలెకశరములతోడ ।
 యదనుడూరవేయగరాఘపూడ । లక్ష్మణుని
 జూచివత్కెతమ్మాడ । తాళలేనుయావనలక్ష్మి
 పూడ । వనంతుడతనుచుచండుమాథ । పశను

డిందరునుగూడిపగయ్యాడ । నాతోనల్పదరుశీత
 లేదీడ । నేనువిరహాగ్ని నెటులోర్తుజాడ । నను
 చుహాశీతశీతాయనేడవ్వి । గానులక్ష్మణుడుశ్రీరా
 ముతోడ । అననువోయన్నప్రకృతిపురుషూడ ।
 నీవుగావయ్యకనుబుద్ధితోడ । మవముపక్షి జెప్పిన
 జాడతోడ । రమ్ముపోదామటనిపంపజాడ । ధా
 టివచ్చిస్తానముశాయనాడ । రవిజుడిరువురినిగ
 నిపవనజాడ । యిందురారయ్యనల్గురునుగూడ ।
 అనుచుచుంతులతోవినబల్కెచూడ । యీచరి
 తంబువుగ్యములజాడ ॥ హాశానదా ॥ 3౪ ॥ ౧ ॥
 ఏకతాళం॥ యవరు । రవిమోములకళలవారు ।
 యిద్దరువచ్చున్నారు । వాలెపంగవచ్చున్నారు ।
 కాకున్నావాలెవ్వరు । మనమీడపూడపోరు ।
 పుట్టునుయశగమారు । తాత్మజుడుపోయివారు ।
 యవ్వరొసడిగెదమీరు । యిందుమండనిజనవా
 రు । నాతోనిగనియనేరు । యిత జెవరొకుండల
 ధారు । డనుకోగావాయుకుమారు । డిరువురికి
 మొక్కిమీరు । యవ్వారుమీమీపేరు । పూ
 రేమొచవుకుశూరు । లైమునులపేషధారు । లే
 లైతిరనగామారు । తాత్మజునితోలక్ష్మణుధీరు ।
 డనియెనుమాదీపూరు । అయోధ్యయనిపల్కెరు ।
 దశరథవరకుమారు । డీరడురాముడనేరు । ల

క్షృణుమానామాపేరు | జనకూసినాజ్ఞవీరు | లేప్పు
 కవనసంచారు | లై రాగామేమిరువూరు | లేకుం
 డగనియనురు | షోకక్షీతనినతినిమారు | పరచి
 యుదొంగిలిధీరు | డై నెత్తుకపోవగగరు | డనితన
 యుకుతాకగననురు | షోడించిపోయననేరు | సీ
 వెప్పురుసీదేవూరు | చవుమయ్యయనగమారు |
 తాత్మజుడువాదుపేరు | సుగ్రీవుడుధౌరమావూ
 రు | కిష్కింధయనిపల్కేరు | నాతనియన్నధీరు |
 డగువాలియుగొనిపెమారు | తరుమాగయిందు
 న్నారు | యనిపల్కగమాకుమీరు | స్నేహాన
 కుతగినవారు | అనగానెవాయుకుమారు | షో
 రాఘవయనివేమారు | మౌక్తియువేగమేమీ
 రు | సుగ్రీవునితావుజేరు | మార్గంబుయిదెన
 నవారు | రాదలచినతనయిరు | భుజములనెత్తు
 కధీరు | డై జేరెనురవికుమారు | డున్నట్టినగము
 వయిరు | పురడించిమౌక్కినవారు | దీవించిరి
 యీకథయవరు | విన్నానులక్ష్మిజేరు || హాశా
 రదా || ౧౨ || ఆటతాళం | అంత | పననజుడు
 కపిరాజుచంత | జేరియావార్తదెల్పిమదిచింత |
 బాపగనువచ్చిరాములనుకొంత | నుతుగుజేరి
 దండముబెట్టినంత | లేపిసుగ్రీవుడానీకథంత | యీ
 హనుమంతుడునుదెల్పసాంత | ముగనువిన్నాను

సీకార్యమంత । ముందు జేళియును నీమనోచింత ।
 బాషగలవాడననిబల్కినంత । శీతతొడవులియ
 దుఃఖంబుకొంత । తెచ్చినారాచిరవిజచపుమం
 త । వాలిపుట్టుపూర్వముదెల్పికొంత । దుందుభి
 యువచ్చినదిమొదలంత । చప్పగారామవిభుజిది
 యంత । పనియటనిపల్కయెడుతాళ్లంత । జాప
 గావాటిదృంచియున్నంత । లోనశ్రీరామధామ
 గుణవంత । నెమాయతెలియతేననంత । నీథంట
 నైబ్రతికెదనుశాంత । కారుడవునీవుయూవాలి
 నంత । మొదజేళియునుకిష్కింధకాంత । నిమ్మ
 నటుమీదసీకార్యమంత । నేనెతీర్చెదనుయనిప
 ల్కినంత । యిపుడెకటైదనుకిష్కింధనింత । నుం
 డియేలింతునుగ్రీవపంత । మదియెయెవాలినణతు
 మనకింక । సూర్యచంద్రాదులనయనినాంత ।
 యీకఫనిన్నభవములేదింత ॥ హాశారదా ॥ ౨౬ ॥
 3। ఎకతాళం॥ చూచి । శ్రీరాముడుచయ్యిజాచి
 నుగ్రీవునిపట్టుకలేచి । పోదామురమ్మనిపిలచి ।
 నీవాతడుపోరగజూచి । నేదృంచెదననతలయూ
 చి । కిష్కింధపురముడాచి । వోరోరెనివాలెనిపి
 లచి । నడలించినవాడటులేచి । వచ్చియురొమ్ము
 నబాడిచి । నంతటతిరుగాబాడిచి । నప్పుడెవాడ
 టులేచి । నుగ్రీవునినెత్తినబాడిచి । యింకెన్నడురా

కనిపూచి । గుడ్డినమరలడాచి । శిరమునుపగలబో
 డిచి । కఖములగీరికరచి । యారీతినయిరువురుయే
 చి । పోరాడగవాలియుడాచి । స్మగ్రీవునిపడనుదో
 చి । తొక్కినవాలినిజూచి । ముక్తిలోనభయముదో
 చి । పాగురికిరామునిడాచి । శ్రీరామాశత్రువుడచి ।
 పొడువగనీవిటుజూచి । వ్రండదిధర్మమనూచి ।
 పలికినరవిజునిజూచి । మీరిరువురువగటిగదోచి ।
 వేయకవ్రంటినిడాచి । గజపుష్పమాలలేచి । నిఘ
 పాంతునమరలడాచి । రమ్మనిచాలినిబలిచి । నవు
 డెహుంమనిలేచి । హాశారదా । 39॥ర॥ ఆట
 లాళం । రాగా । తారయదురురవచ్చివేగ ।
 పోకుపోకుమనిచప్పగాబాగ । అడ్డపడువెతార
 సీతనగ । నీతమ్మనిజంపలేవీఘ । వానికాసరా
 రాఘవుడాడనగ । వింటినోదేవపోగూడదీఘ । అని
 రాముడుయాలరాడీఘ । వానిజంపెదెనిజమువే
 వేగ । అనుచువచ్చిస్మగ్రీవునితూగ । పొడువయ
 ప్పటగానురాభాగ । చూచిపోరాడుమనగనా
 లోగ । రామదేవుండుపొంచిబహుసాగ । తీశివగ
 శరణుతొడిగివేయగ । వాలిరొమ్మననుములికి
 దుక్కొగ । తూగినేలపైబడనువేవేగ । మూర్ఖ
 ఖోయిలేవరాములెడుదూగ । తారవచ్చికన్నుల
 నీరుదేగ । వొడ్డుస్మగ్రీవుడేరునీవిఘ । అనుకువో

రామయిఘనాదుజార । సుగ్రీవునకునిచ్చితనయ
 దుగ । యున్నయంగదునిక్రథానిగాగ । జేయు
 మనిచప్పిశరము పెర్కగ । రమ్మటనివేడసామిత్రి
 వేగ । పెరికిరాగానవాయువులుబాగ । వక్క
 మార్గమునవెల్లిపోవగ । చూచికర్మములునెల్ల
 జాయగ । రామసామిత్రిరవిజలాదిగ । సంతస
 ముతోడనుండిరలభాగ ॥ హాశారదా ॥ ౨౦ ॥ గీ ॥
 ఎకతాళం॥ అట్టి । సమయానపట్టముగట్టి । యువ
 రాజ్యమునంగదుబెట్టి । వవకామికాలముదట్టి ।
 పోయినపుడెరమ్మనిర్పుట్టి । వానరులకునాజ్ఞబెట్టి ।
 పొమ్మన్నమదినగట్టి । గానిల్పుకతారనుద్రిష్టి ।
 నుంచుకకామముబుట్టి । మరిచుండరాఘవుడెట్టి ।
 వాడోయివానరర్పుట్టి । రాడాయనీవుపోయిఘ
 ట్టి । మాటాడుములక్మణపట్టి । యిననపుడెకఫి
 కులభట్టి । జేరినదండముబెట్టి । నిల్పియువానరు
 లట్టి । సమగూనజేరెట్టి । నాజ్ఞయువేగబెట్టి ।
 పిలిపించగలక్మణుజట్టి । వచ్చిరికవులిట్టి । వా
 రనుచులెఖబెట్టి । యంచగవశమాయిట్టి । వారి
 కియనరవిపట్టి । తెంబడినరాగమిట్టి । సాష్టాంగ
 దండముబెట్టి । నిల్చినతాఘవుడెట్టి । వేళనవాన
 రుబట్టి । పలికెనుయిదిబలుఘట్టి । హరికథలు
 వినశిరిముట్టి ॥ ౨౦ ॥ ౧ ॥ అటతాళం॥ వోరి । సుగ్రీ

వనానకులయేరి । అన్నంతలోపవనజుమకోరి ।
 వచ్చెనల్లట్లచూచుమువారి । యనగచూచినంత
 టశుభముమిరి । రామవిభుడవియెన్నుగీవపీరి ।
 యూదుచుంచుంటివోసీపుకోరి । రమ్మటనినంతలో
 వచ్చిరోరి । అనుచుకపిరాజుకొయిటికిజీరి । పుండ
 జేతెనంతోపమునుమిరి । కార్యమెరీతినరపవలె
 కోరి । చప్పరోరెయ్యయనరామవీరి । లోనబల
 వంతులెనట్టివారి । నల్లట్లధరణిజవెదకగోరి । నెల
 కురమ్మచునుపంపెదనుకీరి । ననుగుపద్మపద్మము
 బలముజీరి । నల్లిశలపంపగవరీమిరి । పోవుచూ
 డగాదక్షిణమువారి । లోనహనుమంతుతనుజు
 రజీరి । శిరమునందుచైబెట్టివైరోరి । నీవుకన
 జాలుదువుకీతదారి । యనుచుపుంగరముయాన
 వాలకోరి । యిచ్చిపతిదెమ్మునీవనివారి । పో
 యేరమ్మననటరాక్షసారి । పాదములకుమొక్కి
 డియ్యుశిధారి । వినుముయంబిటకీతమ్మదారి । చేరి
 చూచొత్తుననివేల్కుమిరి । పోయినంతటనెనెల
 రాగవారి । వార్తవినగోరురాఘవులజేరి । ముగ్గు
 రుకీతమ్మలేదులేదనిరి । యాకథవినగథవమువిడి
 పారి । హాళారదా ॥ 30 ॥ ఎకతాళం ॥ వచ్చి ।
 హనుమంతుడుగహనముజొచ్చి । అంగదుడునా
 దిగవచ్చి । పెదకీయుదూరముపొచ్చి । పోగాను

నటగుహజొచ్చి । కానకతీగివచ్చి । చక్రయోప
 వేశముబుచ్చి । కొందామననంపాతొచ్చి । జటా
 యువకథవివోచ్చి । చప్పగారావణుడొచ్చి ।
 పోయినట్టిదివిసికునులిచ్చి । చూచియువార్థిజొ
 చ్చి । లంకాపురిమార్గమెచ్చి । పోవగమార్గమి
 చ్చి । చప్పగజలధిజొచ్చి । దాటగవేమనహెచ్చి ।
 పవనజడులెక్కునువచ్చి । నేనాటేదననశిరిహె
 చ్చి । కిష్కింధాకాండమచ్చి । కిలరగవిసశిరి
 హెచ్చి ॥ హాశారదా ॥ ౨౫ ॥

కిష్కింధాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

సుందరికాండము.

అటశాళం! అంత । హనుమంతుడావార్థిచం
 త । నిలిచిశ్రీరామయనిదలచినంత । పిల్లికాల్వ
 గాగనుదాటికొంత । పోవుచుండగామైనానుడం
 త । అడ్డమైనెలచిఫలములపికొంత । మనగదాటి
 మువెల్గొచ్చుచంత । జేరియుండగారనిడనకొంత ।
 ముదిననాలోచనయుచేళియింత । ప్రాప్తగురుగం
 గయమరపురమంత । వెడకకూడదనిముహూర్తా
 మంత । శ్రేపునిలువగారనిగ్మృతెంత । లోనపం
 తముననశిగిప్పెంత । హాశారదా ॥ ౨౬ ॥

ఏకతాళం॥ లేచి । హనుమంతు పులంకనుజూచి ,
 మాచాలవేషముతోచి । నట్టుగదాల్చిలేచి ।
 లోనికిపోగాజూచి । లంఘనియమరైనిలచి । పో
 వాకుమనుచుబొడిచి । నపుడెతిరుగానడచి । ము
 దరపోనుదలచి । కోటలునెల్లజూచి । బురుజు
 లుపారజూచి । గవనులువెదకిడచి । యాచరితే
 ముందుదోచి । హాశారదా ॥౧౨॥౨॥ ఆటతాళం॥
 లంక । జూచ్చి కొంచెంబైనశంక । లేకపీఠులెల్లా
 నేమకిపొంక । మలరుహర్మ్యములనూ వెదకింక ।
 గలుగుభీషణంబులెల్లజూచింక । రావణాసురుని
 గరుబలుపొంక । మలరుచుండగాజూచియాపంక ,
 జాతీనామగానకమనోశంక , దీరదాయననిమరి
 వెదకింక । గానకటమీదతాబలుశంక । చేశిన
 నెలబంటనై పొంక । మలరుపుంగరముబట్టి తెచ్చిం
 క , శీతలేదంచుబలుకతనవంక । తప్పుగలుగునని
 కోర్కెమనహంక । రించియుజ్జగములెల్లపెరికింక ,
 విశిరివేసి తెదివిజలటుపంక । జాతీజూపెదరుగా
 నియనిశంక । చేశినంతలోనందురుకుపొంక । మ
 లరపుదయిచ్చేదివిజవరులింక , శీతవెదకుమని
 నీటిగళశాంక । పుదయమొనరించిరనితిరిగిలంక ॥
 హాశారదా ॥౨౦॥౩॥ ఏకతాళం॥ లోన , వరన
 తులనెల్లజ్ఞాన । భవములవెదకిమాన , వతియైన

శీతనుగాన । కటుబోగానవనీధాన । ములక్కి
 మూలమైన । పుద్దానవనములోన । ఆశోకభూ
 జమాన । గూర్చుండివున్నమాన । గలపనము
 లడగిన । నంతలోరావణుమేన । సాగసూలుగ
 ట్టిమాన । వతిజేరెసల్కెనూన । శరుడంతయద
 లోనాన । బట్టినశస్త్రమున । వెయ్యగవేపేగాన ।
 యూకథయుమేలుగాన ॥ హాశారదా ॥ ౨౦ ॥ ర
 ఆటతాళం ॥ శీత । ననుజూడవెధరణిజాత । నీవు
 కోరినట్టివియిచ్చుదాత । నేనుగలననుచులంకలో
 జాత । మైనవస్తువలుదెచ్చియాశీత । దేవియను
 రుగానుంచిమన్నన । బాధబడలేకశీతకంజాత ।
 నేతిననుబొందుమనగమహిజాత । శిరమువంచి
 యపుడనియెకుడిచాత । తృణముబట్టుకొనివోరి
 పతీత । పావనుండైనరాముడెనీత । లలునులుల
 మీగబడజేశియ్యత । లేకుడగురాముగొనుర
 ముగ్ధుత । మాటలాడకురదనుజకులజాత ।
 నీనోపటముటురాఘవులచాత । చావగలవంచు
 విధియుచేజాత । లిఖితమొసరిచ్చెగానయనశీత ।
 తోడవలకజొచ్చెనుదనూజాత । యూకథవిన్న
 మేలొనుగాత ॥ హాశారదా ॥ ౨౧ ॥ గ
 రావణుమశీతతోడ । కోరిధమునమాటలాడ ।
 జొచ్చియువినునాతోడ । వకమనుజుడైదుకులా

డఁ నిల్వకుదివిహలుగూడఁ దిక్కులుగెల్చినాడఁ
 కైలాసమెత్తినాడఁ గ్రహములనాజ్ఞతోడఁ కా
 లంబునడపెవాడఁ తపముచెబ్రహ్మనోడఁ కీశి
 యువరములువేడఁ నిచ్చెనుసన్నిగూడఁ రాము
 డునాకెనురాడఁ యంతటివాడుచూడఁ వేగమె
 నివునాతోడఁ మన్మథకేళిగూడఁ రఘునాథుల్క
 లాడఁ శీతయురావణుతోడఁ క్రోధమునరాక్ష
 సుడఁ యాకథయుమేలొచూడఁ హాశార
 డా ॥ ౨౫ ॥ అటతాళం॥ యేరా , నీవెందరిని
 గెల్చినననారాఁ ములతోయడుగుగానిల్వలెవూ
 రఁ నీయురమునాతనిశరముదూరఁ గానునప్పి
 డునామాటలనుకోరఁ నిన్నుదృఢంచేదెనిశ్చయం
 బూరఁ నాయదురుగానిల్వకుపోరఁ అనుచు
 ఫట్టిగామాటలునుదూరఁ పలుకరావణుడుకోర్క
 డబుమీరఁ గానురక్కసులబిల్చియీధరఁ
 తనయయొనట్టిశీతననుజారఁ బోధశాయరెన్నెల
 లుగళివూరఁ కున్నమీరగతకండలునుగోరఁ
 గిల్లుకొనితినుడుయసిమంచిమేరఁ చేశిపోయనా
 రావణుడుధీరఁ రక్కసుంగూడిశీతనుజారఁ పో
 యున్న బొచ్చివెల్కిమీర ॥ హాశారడా ॥
 ౧౬౨౨॥ ఏకతాళం॥ యిందుఁ ముఖరావణుని
 పొందు , నీకునుమేలుజెందు , శ్రీరాముడురాతే

డిందు , వచ్చినమృతిబొందు . వనిబహుశాఁలె
 యిందు , ముఖులనుగనిరాకేందు . బింబాభ్య
 యనెయింకెందు . నై నానుదనుజలపొందు ,
 మద్వ్యులజేశెదెందు . పున్నాదిరాఘపుబొందు .
 దానానుయితరులపొందు . వల్లనుగూరాకేం
 దు . ధరుడైనశివునిజెందు . పార్వతిరీతిపుందు .
 నవిపల్కగరక్కనులందు . త్రిజటాననతినిదురం
 ను . కలగనివచ్చియందు . వినబల్కెనురాఘపు
 డిందు . వచ్చియుగజమునందు . శీతానుగూడి
 కందు . పతానక్కియయోధ్యందు . సౌమిత్రి
 గొలువవుందు . రిటరాక్షసులబ్ధియందు . మునుగ
 గగంటినిందు . వదననుబహుశాపొందు . మన
 సూడదువిదురజెందు . పొమ్మన్నపోయిరందు .
 యాకథయుపుణ్యముజెందు || హాశారదా || ౨౮ ||
 ౨౯ | ఆటనాథి : దారు . చీతనయమఃఖమున
 మారు . బులికి లేకరాములగలచివారు . నడవి
 నెమ్మెరొయిచటికిఁపరారు . అనుచుకేపులువిడి
 చినిధారు . డైనరాఘవులగూర్చివేమారు .
 మతులుగూర్చిచిగళముచుట్టారు . చుట్టిహురా
 మరామయిలఁపూరు . హమనజూడగాయందు
 యామారు . తాత్మజునిజూచినిటకువాసరు . డెట్లు
 వచ్చెనోయనయడమయూరు . వదరెనటుమీధ

దామభుజమదరు । గానమెకానుగాకయందూ
 రు । అనుచుముహూర్తముండగామారు । తా
 త్మజులెచిశీతకేదూరు । గానువచ్చిసాష్టాంగ
 మిడిధీరు । దయ్యుధరణిజానేనుశ్రీధారు । ధైర్య
 రాఘవులభంటనాపేరు । హనుమంతుడనిపలుకు
 చుందూరు । యిదుగోయానవాలునుబంపినారు ।
 కొమ్మంటనియుయ్యనదియువేమారు । కనులనొత్తు
 కొనినీవుయేతీరు । రాముభంటవైతివొచవుము
 వారు । యందువున్నారొపల్కుమనమారు ।
 తాత్మజుచప్పదొణగెవేమారు । హాళారదా
 ౨౪౮॥ ఏకతాళం ॥ రామా । వినవమ్మనీపై
 ప్రేమ । గలరాముడుకాననశీమ । లోనుండగద
 నుజుడుకామ । మునదొంగిలితెచ్చిశీమ । లోనుం
 చినపిమ్మటరామా । దేవూడునీకొరకామ । హా
 రణ్యమువెదకిమామా । తావుకువచ్చిభీమ । బలు
 ధైర్యవాలినియమ । పురికనిచిరవిజనిప్రేమ । చా
 రినురాజుగనేమా । ముననుంచిననీకొంకిమ ।
 హియునెల్లవెదకభీమ । బులై నకపిబలను । అం
 పించగవచ్చిశీమ । నెవెదకియచటరామా । నిను
 గంటినివెనేగమ । ముద్రికనీశిరోను । నిక్కము
 యిమ్మననామా । హీజాతశీతనహనుమ । నీమా
 పుబలుకొంచమ । దీజూదియుగానీనామా । ని

కృముయియననసోమ । మండలముదాటగవా
 మా । హియనెల్లతానై వామా । త్తికిజూపగ
 కోకోనామా । ణిక్యముయినవేగమ । తీసుకదం
 డమాపిడను । హీజాతనాయుష్యమ । భీన్పద్ధియు
 నొపోహనును । యనినంతటలేచియువనమ ।
 హీరుచాములపెరికళీమ । గలరక్కసులనుదును
 మ । యనిమినివేయమ । పురిజేరిరివినుడిమ
 హీమ । శ్రీరామాగుణధామా ॥ హాశారదా ॥
 ౩౨౧౦॥ అటతాళం॥ అంత । రవినిగనినంతబలు
 వింత । బుట్టెననుకొందుచారులటకొంత । రావ
 నునిజేరిపల్కనతడంత । దనుజలెనబడివేలవా
 రంత । పంపగారాగవాలమునవింత । గానుబం
 ధించివాటించినంత । పోయిరెమపురికియీవార్
 దెంత । దనుజవర్యుతోచప్పయవడింత । చేశి
 యందున్నవాడనగనంత । చప్పబూనిరాచారు
 లున్నంత ॥ హాశారదా ॥ ౧౦౧౧॥ ఎకతాళం॥
 వాడు । యవ్వొడోవానరూడు । నచ్చియుశీత
 తోమూడు । మాట్లాడివళముపాడు । చేశియు
 రక్కసులనేడు । వారినిరానియ్యడు । తోరణ
 ముననున్నవాడు । అనిచప్పగరావణూడు । కోప
 మునప్రధానుడు ! గనినట్టివానినినేడు । రమ్మని
 పిలచివాడు । యవ్వొడొనడిగిమూడు । శరముల

దృంచివేడు । కలరగరమ్మ నేడు । లోకములు
నడరగకూడు । కొనివచ్చినపంజాబుడు । గనిప
ల్కినుయ్యాకథవినుదు ॥ హాళారదా ॥౧౬॥౧౭॥
అటతాళం ॥ వోరి । దనుజులారాయటకుజేరి ।
రాకయుండడిసనురాక్షసారి । పంపగానచ్చిస్తీత
నటుజేరి । మాటలాడిపోవుచురెగగిరి । రావణు
నకురణముగ జేశిమిరి । పోయిరాములనుదెచ్చె
దనుకోరి । యాలంకగాళ్ళేదినిజమొరి । దనుజు
కులమెల్లయమపురముజేరి । ననగవార్లెప్పవనజ
నిదూరి । పోవనియగాలఁఖించివోరి । దీర్ఘ
జంహన్సుడాయవిపేరజేరి । శిరముపొడిపొడిగుడ్డి
వోరోరి । సింగశాత్రాయటనిమిటికెగరి । శిర
ముపైబడినజముతావుజేరి । యుండెశాద్ధూల
ముఖునిగడిమిరి । సాలభూజమునగొట్టిబలిభూరి ।
కొండచెనక్కతుయదదూరి । పోవనిశివక్ర
నాశివోరి । రారపోదురెనుపురికనుచుజేరి । ము
ష్టిచెబూడువచచ్చెంటువారి । వార్తరావణుషవి
నగజెప్పిరి । యీచరితంబుపుణ్యములదారి ॥ హా
ళారదా ॥౨౦॥౧౩॥ ఏకతాళం ॥ ప్రాళి । యని
మదిలోచితజేరి । శతజంహన్సువికాయముజేసి ।
నీవాదిగనార్దురుడాశి । పోవుకవికొట్టిజేసి । ర
మ్మంచునిజముచేసి । పొమ్మన్న భేయివేసి । జగ

మెల్లపగలగూళి । కదలిరిమీనముడెళి ॥ హాశా
 రహా ॥ ౧౮॥ ౧౮॥ అటతాళం॥ వచ్చి । వాయుజని
 శరములనుగృచ్చి । పారనేయగనువాడుబలుహె
 చ్చి । పైగ వేళితిరియనికొండదెచ్చి । శతజిహ్వ
 పై నెయవాడ్చిచ్చి । పోయినపిమ్మటనువేవేగవచ్చి ।
 రక్తరోముణ్ని వాలమునబుచ్చి । కొనియువిశిరివే
 యగప్రాణమిచ్చి । పోయనెనుపురికినటుమీద
 వచ్చి । శూలంబుగ్రాణిశిరముపైపచ్చి । మెదుగు
 మెల్లగాబాడువతలవిచ్చి । చచ్చినంతలోదుర్ముఖ
 డువొచ్చి । తాకినపుడిపాలముచాతబుచ్చి । కొని
 యువేయగానతడటైచచ్చి । నంతవ్యాఘ్రుకబళు
 డుగదయుబుచ్చి । కొనియువేయగనుతప్పగావ
 చ్చి । తిరిగిదాననవేయతలవచ్చి । కుండభగిలిన
 ట్టుగవప్పలిచ్చి । రక్తమెల్లగాధరబడెనుచచ్చి ।
 నంతలోస్తనితహస్తుండువచ్చి । వాలుచెనెయపె
 డచాతబుచ్చి । తిప్పివేళి తెళిరముదునిగొచ్చి ।
 లంకలోబడెనునటమీదవొచ్చి । చారుతెరుగిం
 పరావణుడుమెచ్చి । హాశారదా ॥ ౨౦॥ ౧౯॥
 ఏకతాళం । యేరా । ప్రాణోరిజంబుకుమార ।
 బహుశూరుడవౌదువూర । అవానరుకొట్టిరార ।
 పొమ్మన్నవాడటుశూర । వరుడయువచ్చాపార ।
 వారముగళరములుదూర । వేళియువానరుమేన ।

నాయదురనిచ్చిపోర । నీవెంతటివాడనదెర । అను
 కొంనుబహుకూర్చి । శరమును నేయగఁఘోర ।
 కోర్కెమునవానరుడేర । రక్కసుడనీవుజూడర ।
 అనుకొంచుమింటికెగర । పాడెంట నెవేగముకా
 ర । నెగళినవానిశిర । దూదనుచుంకభార । మైన
 ట్టికొండయుదేర । అనుకొనగధర్మపైడర । యీ
 వార్తరాక్షసవీర । వరుసకుతెల్పగమేర । లేనట్టి
 కోర్కెముమీర । విరూపాక్షునిజూచిరార । యూ
 పాక్షుఁడౌదుగ్ధార । భాపకర్మప్రభునధీర । మీరె
 గురుపొయివానర । వరుసూల్చిరమ్మనవార ।
 పారామోబలముభార । రాగానుజానిచార । వా
 నరయునుచుడేర । హాళారదా । 30 । ౧౬ ।
 తాకి । యెగురొక్కటిగవచ్చిదుమికి । సంతపవనజ
 దుతోరణమునెక్కి । లంఘనముతోడదుర్మరుని
 దొరిక్కి । ప్రభునునరచాతపొడిగానుజెక్కి । భా
 పకర్మంజియరకాలతోక్కి । తెండువప్పులుగశీల్చి
 మీదెక్కి । సంతయూపాక్షుడరదంబునెక్కి । వ
 చ్చితాకినమవానిమెడదొక్కి । శిరముద్బంచివేళి
 నకోర్కెమెక్కి । తాకివిరూపాక్షుడద్దిరాచిక్కి ।
 తెండుబోయడవుననగతలెక్కి । లింఘకోగాను
 పొడువవాడిక్కి । వచ్చినంతలోఁబారులెదురెక్కి ।
 భాగ్యునిజేరిచప్పుదాడిక్కి । యన్నతనయులలో

కడుముద్దుకెక్కి । నట్టియక్షయనిజేరిమసెక్కి ।
 హాశారదా ॥౧౬॥౧౭॥ ఏకతాళం ॥ కొడుకా ।
 విసరోరిభంటపుగనుక । చప్పెదనువనముదనుక ।
 పోయికోతినిమోసపోక । చంపియురమ్మనిమూ
 క । గూర్చుకపోమ్మనధాక । చాతనుకదలిభా
 క । మొదలైసద్వనులుసోక । దిక్తటములువిస
 గాలేక । ఘక్కువెపగలుగాక । అనగానువచ్చి
 తాక । పవనజడునటుకడలక । వున్నంతటనొస
 టతాక । శరమేళినభంటపుగాక । అనుకొంచు
 వచ్చితాక । బలుపోరుయైనవెనక । వాలునుచే
 బామక । అక్షయదుమిన్నదాక । నెగళినవా
 నివెనుక । లంఘించిపడములుసోక । పట్టకతిప్పిల
 దాక । నేళినతుడునుక । లైపోయనువినుమిక ।
 హాశారదా ॥౨౨॥౧౮॥ ఆటతాళం॥ అంత । చా
 రులటరావణునిచంత । చేరినిలిచుండియోబలవం
 త । యివుమనానరుడువచ్చివసమంత । పెరికి
 యనురపరులనుదృంచియంత । పోకనీముద్దును
 తునిజముచంత । చారజేతెననమూఘాపోయి
 కొంత । శేషటికిలేచివుదిలోనచింత । శేయుచుం
 డగాయింద్రజితుడంత । తెలియవినివచ్చినీకేలచిం
 త । యనుచునూరాచికదలిజగమంత । వణక
 గావచ్చివానతునివంత । జేరిమంత్రపూరితముగా

కొంత । ఆస్త్రములు వేయకదలకున్నంత । తోన
 బ్రహ్మాస్త్రమరిబోశివంత । గించిలేచిననుపవన
 జుండంత । నిలిచిబ్రహ్మమంత్రములున్నంత ।
 మురుచుధ్యానించగావచ్చి కొంత । రజ్జరీతిగాబం
 ధించెనంత । లోనదనుడటజేరినిజాంత । రంగ
 మునదెలిశిరావణునిచంత । జెరపట్టితెచ్చియువిడి
 చినంత । పురముజేరెయీకథయువినుడంత ।
 హాశారదా ॥ ౨౨ ॥ ౧౯ ॥ ఏకతాళం । వోరి । య
 నిపిలిచిదివిజారి । యగురావణుడతనిదూరి । నీవె
 వడపునాపురిజేరి । భూజములపెరికెదారి । పున్న
 ట్టిదనుజులగీరి । కరచితివటయూసారి । యిటుజే
 శితెనిన్నుచూరి । చాతనునరికెమారి । నీవూరి
 పేరుదారి । చప్పితెపడిచదమారి । యసనంతట
 వాయుజుడెదిరి ॥ ౧౨ ॥ ౨౦ ॥ ఆటతాళం । యేరా ।
 రానరానామాటవినిరా । నీవెవడవనినడిగెదపు
 నమర । వరులునీబాధబడలేకనారా । యణుని
 జేరిమొక్కిననుయీధర । లోనదశరథాతనయు
 డొకార । యనగజ్జించిరాముడనుపేర । వెల
 శితాటకనుతొలుతసంహార । మొనరగాజేశిహ
 రువిల్లువిర । చేశిజనకజనుగొనిమహాశూర । వరు
 నపరశురామునిభంగపర । చియునిజనకాజ్ఞచేవ
 నముకూర । గానదొంగిలేటిశీతదెస్తివిరా । మీ

ద వాలినతమణచికపీఠర । వరునిస్మగ్నిపుగాజేశి
 మేర । లేనివానరులనల్లటజార । పంపిశీతమ్మజె
 దకిరమ్మనేర । నేనుసీలంకలోజొచ్చిధర । జాత
 శీతగనిముద్రికియకోర । యనుచుఁగనవాల్గెత్తు
 మిచ్చెర । అంతసీవనముపెక్కిబహుశూర । వరు
 లజుగిసీనుతుజమునిదైర । చేశిసీపెద్దతనయుచే
 నార । కయునుసీకెరుకగానుచిక్కితిరా । యిపు
 డెనేపోయిరాములనుజాగ । తోడితెచ్చినినుజం
 పింతువినర । చిన్నువాలమునవాఘులనుపూర ।
 ముంచినట్టివాలెనంజుడెదొర । నిన్నురాముబా
 గాగ్నిగాల్పార । నీకుబుద్ధికిలిగితెరాముజార ।
 పోయిశీతమ్మనిచ్చిదండముర । రామయనుననక
 వుండితెప్పుర । కులమునాశనంబానుకీర్థమురా ।
 శిరులుచెన్నుండయరగుట్లపుర । వరముశ్రీరా
 ముభంటవొదూర । వాయుతనయుఁగినాపేరు
 ఘోర । రాక్షసారై నహనుమంతుడనుర । నా
 మాటసీచెవినాటవినర । యీకథవిన్నభవములే
 దూర ॥ హాశారదా ॥ ౩౮॥౨౧॥ ఏకతాళం ॥
 యిట్టి । మాటలుచెవినబెట్టి । వినరావణుడదిరా
 యట్టి । వాడనుచుకోపముబుట్టి । కరవాలము
 చాతబట్టి । చంపగబుద్ధిబుట్టి । లేచినయనురఘ
 ట్టి । విభీషణుడగుదట్టి । వ్రాయన్ననీకుయిట్టి ।

కోలినిజుపెట్టి । బుద్ధియుకూడాదట్టి । వానికి
 తగినయట్టి । దండనచేసిపట్టి । పురివేళపునలేవిడి
 బెట్టి । పంపించుమనగానట్టి । పనిశాయగదనుజు
 లపట్టి । విజయగబట్టులుజుట్టి । వాలమునకగ్గిబె
 ట్టి । నంటించివిడిచినట్టి । సమయాపధరణజుట్టి ।
 బెట్టియుదీచనబెట్టి । నటుమీదలంకనుజుట్టి । ము
 ట్టియుగ్గిబెట్టి । శాల్పియువబిడట్టి । లంఘించగ
 వగపతిపుట్టి । ఫలులియ్యనోలబెట్టి । భక్షించి
 యుగదుట్టి । యీవార్త చెవినబెట్టి । పోయి
 వనమునదధిముఖుగొట్టి । ఫలములుచూరబెట్టి ।
 యుండగానాజుబెట్టి । పిలిపించినరవిజునిదట్టి । రా
 ములకుదండముబెట్టి । కంటినిశీతనుబుట్టి । ర
 త్నంబుకొమ్మనబుట్టి । సాంతముగాచప్పినట్టి ।
 సమయానముదమూబుట్టి । హనుమంతునిచట్టి
 బుట్టి । యిదినుండరాకాండయట్టి । వారికివినరు
 చిబుట్టి । హాశారదా ॥ 3౮ ॥ ౨౨ ॥

ఘంధతాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

యుద్ధకాండప్రారంభము.

ఆటతాళం! అక్ష । యముగళిరులిచ్చిమము
 రక్ష । శేషువయ్యుశీహరిదనుజశీక్ష । నీదిశరణ

గతశ్రావణము । శేయుబిరుదులెల్ల పుష్కరము ।
 అంతహనుమంతుడటవేగడము । ఇమునశీతమ్మ
 నీరాకపేక్ష । కోరియున్నాదిలంకలోదీక్ష । నెలకు
 రాకున్న రావణమహీక్ష । శేయునో గామబలము
 తోగూడు । ఇమునకదలుదామనగనాపేక్ష ।
 బుట్టిహనుమంతుడు పాశ్రావణము । చేశితీక్ష నీకుబ
 దులుకటాక్ష । మనుచుకొంగిటిలోజెప్పినరక్ష ।
 ఇంబులోననుగ్రీవయిఘడక్ష । ఇమునకూచివే
 యించుమనినాక్ష । ఇమునకదలిబలమెల్లవెయిల
 క్ష । కోటిపదికోట్లుశంఖములకక్ష । యబుగా
 గానునిలకుగననక్ష । యముగకదలియాయంబు
 ధినదీక్ష । చేశినిలిచినపుడెభటులరాక్ష । సేంకృ
 నకుదెల్పివినివింశతీక్ష । ఇములుదెరచివెదెటుమీ
 దకక్ష । చేశివిసరయ్యయదినిల్చుమోక్ష ॥ హాశా
 రదా ॥ ౨౨ ॥ ఎకతాళం! చూచి । రావణుడూ
 మంత్రులబిలచి । వినరయ్యకపిపుజూచి । పొయి
 వేగమెరాములబిలచి । కొనివచ్చివార్ధిననిలిచి ।
 పున్నారనిచారులుకూచి । చప్పిరిముందరతోచి ।
 నదిమీరుచపుడనలేచి । ప్రహస్తుకుపల్కెనుపూ
 చి । విననయ్యరాముడుదాచి । వచ్చననిభయము
 దోచి । పల్కెపుమేమిటులేచి । యదినినదిక్కు
 లుగడచి । పారెరుయనవినిలేచి । విభీషణుడతని

చూచి । నల్లెను మేలుదలది । యీకథవిసభవ
 ములువిడచి ॥ హాశారదా ॥ ౧౬ ॥ ౨ ॥ ఆటతాళం ॥
 వినరా । ప్రహస్తనీబుద్ధిచెడరా । శ్రీరాములతో
 యదిరించిపోర । బ్రహ్మాదులకునళవెనెనుర ।
 పున్నట్టివారినికనులగనుర । నీబలముమదిలోనా
 చ్చుకోర । తెలిసినదచితెనుంచినాగదిర । యీ
 రాఘవుడువిష్ణుడౌశూర । వానరవరులుదివిజుల
 నుకోర । నశముగాదురా రామవిభునెనుర । నీకు
 యిటులాక్షతగవుగాదుర । నీవ టినుష్టలబుద్ధిమీ
 ర । నడచినానలుసుచుచుచుదూర । పల్కివో
 యన్నరాములకుపగర । మైతెనునశ్శివనులుచె
 డూర । ఆదినారాయణుడెరాముడౌర । మనకు
 సాధిచేశేదెనుంచిదీర । అనియెమాటలునుచవి
 లోనదూర । వినిరావలుసులోనగరుజార । సో
 యెనపుడెగస్తాదిరవిజేర । నడచెనటుమీదరాక్ష
 సావీర । వరుడుకులముతోమునుగునిటులనుర ।
 యీకథవినుడుధవమువిడిపార ॥ హాశారదా ॥
 ౨౨ ॥ ౩ ॥ ఎకతాళం ॥ ఆడ । నిశిగప్పెనుగగ
 నముచూడ । నక్షత్రములతోగూడ । సోముడు
 వచ్చినజాడ । గనికోవెలెల్లగూడ । వచ్చియు
 స్వరములతోడ । గీతంబులుబాడగనాడ । వార
 లువిటులచుగూడ । జనిదేగమెభిక్షునిడ । నుండి

యుమాటలాడ । మదనూడుశరములతోడ । వె
 యగగ్గంగిటగాఢ । ముగనుగిచ్చపరతిగూడ ।
 భిన్యముతోనుండిరాడ । రావణుడుతులతోడ ।
 సుఖమునగలరుణునిజాడ । గనిలేచిజలకమాడ ।
 స ధ్యాదివిధులుకూడ । తీర్చుకమంత్రులుతోడ ।
 రావణుడుమతానుగూడ । నగరికిశోభనతోడ ।
 వచ్చుడగవిభీషణుడ । రావణునిగనియనెనినుడ ॥
 హాశారదా ॥ ౨౨ ॥ ర । ఆటతాళం ॥ అన్న
 యిపుడుండెటికార్యమనవన్న । శ్రీరాముడాయ
 భిచేరున్న । యపుడేశితతోగూడమనకున్న । వ
 స్తువలుగొంచుపొయిరామన్న । రక్షించునుని
 యిచటమనమున్న । వారనిముమొక్కిమంచి
 కాదిన్న । బుద్ధినుడిలోనపుంచకుముపన్న । గారి
 హాహనుడుపరుడుదృఢమున్న । యితనిబ్రహ్మ
 దులెరుగరిపున్న । వారికెరుగతరమానవ్రాయు
 న్న । యికెటులతెలిశెనెవన్న । శ్రీగురుశేర
 శేయకనుపన్న । చేశిచూపినెగనవచ్చున్న ।
 మన్నెలాబయటివెల్లుకూవున్న । జ్యోతికవింతు
 నదియెయితడన్న । శిద్ధాననమువేశికూర్చున్న ।
 మీదనవరంధ్రములుజట్టిపన్న । కేంద్రరెచిష
 డ్చక్రములమిన్న । యైకహస్తాచక్రముగను
 న్న । జ్యోతిరకొట్టిభవముగన్న । దానిలో

మనోలీనమైవున్న । వారికతడుగనిపించునిజు
 న్ను । వకటిగొనిచిక్కినపియనివున్న । విడిచిదృ
 ధముగావుండవలెనన్న । రాయణునిమాయలేని
 దొకటెన్న । లేదుజగమెల్లరాముమయమన్న ।
 నీవుశ్రీరామరామశరణన్న । నీకుయిహపరంబు
 లుగల్గునన్న ॥ హాశారదా ॥ ౨౮॥౧॥ ఎకతాళిం
 కాదా । దిక్పతులగెల్వలేదా । కైలాసమెత్తితి
 కాదా । ననుకోనిమదినకోర్కెధ । ముంచకుదాని
 బాధ । చాతానెజగములుకాదా । హంభావంబ
 గచరాదా । అణచియురాములకాదా । పద్మా
 లకుశరణనరాదా । అనకుండితెరాములకోర్కెధ ।
 బాణాగ్నిలంకమీద । బారకముందెమేధ । చే
 తినుపోతెశ్రీభా । రీకీనిముదమెకాదా । వాలిని
 దృంచలేదా । ఖరదూషణాదులమీద । వక్క
 డాపోలేదా । వకకోతిమొన్నరాదా । లంకెల్ల
 గాల్చిపోదా । అటువంటివికోట్లకుమీద । వచ్చె
 నులంకమీద । ననిపల్కెతమ్మునిబోధ । వినితిరు
 గబలికెక్రీధా । రీకధయువినశిరిరాదా ॥ ౨౯॥౬॥
 ఆటతాళిం॥ అంత । నాకు తెలుసురాయిదియంత
 వింత । గాదుబుద్ధిగానాకునీవెంత । చప్పినాగాని
 రాములతోడంత । గించిరణమొనల్పెదశీతనింత ।
 పనికిధయపడియనెంతసంత । జేర్చిమొక్కచుర

నీవనినదెంత । నిజమయనినమ్మివాచురాకొంత ।
 నాదిశరణనెలిరుదుగాదింత । నీప్రచున్నాకురన
 నుచునంత । పురముజేరితనసతులతోకొంత । సు
 ఖముజెందిమరునాడునగరంత । నిండియుండగారా
 వణుచుంత । జేరిపిభీషణుడనెచుకొంత । యీ
 కథమిగతవములేదింత । హాశారదా । ౧౪ । ౨ ।
 ఏకతాళం । అయ్య । నామాటవినవయ్య । కైక
 శికిశివనయ్య । చెప్పినదిసీతినవయ్య । ఆయమ్మ
 నాతోనెయ్య । మలరగతెలిపెనయ్య । ఆమాట
 నీచెవినయ్య । వింటెనెమెకానయ్య । నీబాధకు
 దివిజలుపాయ్య । వైకుంఠగనిశరణయ్య । ర
 థీంచుమనగానయ్య । దిలిజలకథయమలియ్య ।
 పారెల్లవానరులయ్య । హరిరాముడాయనయ్య ।
 అదిగాకకమలజడియ్య । లేదయ్య మనుజలక
 య్య । మునగెల్వపువినవ్రాయయ్య । దిక్పతుల
 గెల్చినివయ్య । వానినిగాజాడకుమయ్య । జగ
 మెల్లహరిమయమయ్య । మాయాతోకల్పితమ
 య్య । ఆమాయామనపానయ్య । మనసూతో
 కోరికలయ్య । కోరికకామమనయ్య । కామా
 న్నిగెల్వనయ్య । అన్నియుదానానయ్య । కీత
 మ్మనురామునకియ్య । మందిదిసూటవినయ్య ।
 వినకుంటెచెడుదునయ్య । అనగానె రావణుడ

య్య, ననుజనితోపలికెనయ్య, హాశారదా ||
 30 || ౮ || ఆటతాళం || అవురా, విష్ణుదేవుడె
 రాముడాయనురా, దివిజల్లెవానరులైగదర, |
 వారుతనకొరకుపుట్టితెమేర, దప్పివారినినేశరణ
 వర, అంటేవారేలవిడిచెనులేరా, నేట్టినదిఘట్టి
 శాఖార, సకలశిరులెల్లననుజెందినవిరా, యిట్టి
 వైభవములోమనుజుజేర, పోయికావుమనిష
 ల్కుతగదూరా, నేననుజనిచెవరముగొన్నార, |
 నాబాహుబలమునుచూపిస్తేర, శ్రీరామునురము
 నశరముదూర, నేశిబలముతోహతమణచెదర,
 మీదయిలయల్లనేనేయేలేవర, లేనతనిచేతా
 జన్మహూర, వరుడునానంచుప్రఖ్యాతిజేర, పో
 యవైకుంఠమెనొకడచూర, గొవిదసీవింకచప్పు
 కుమఃపోర, నాయమనినుడకువేగలేరా, య
 నుచుగద్దించననుజుడనెస్తేర, అన్నప్రాయన్న
 యికొకటివినర, వింకవినులేకనీమనస్సూర ||
 హాశారదా || ౨౨ || ౯ || ఎఱతాళం || వొడ్డు, శ్రీరా
 ములతోపగవడ్డు, నీకతినికియంతహడ్డు, దో
 నూకుగజచుపడ్డు, పోరాటమెన్నటికొడ్డు, నా
 మాటవినిపడ్డు, చేశియురామునిముడ్డు, భార్య
 నుకొకచుపడ్డు, పోకుండొకయశిరిగడ్డు, కల
 మెల్లానాశిరముడ్డు, రాములశరములపడ్డు, |

చేతానుశీతలవాడు । నేలనుదొల్లగవద్దు । వా
 ద్దురాపద్దువద్దు । సియాపదనేగనవద్దు । ననిపల్క
 గతనమద్దు । తమ్మునిజూచివద్దు ॥౧౬॥౧౦॥ ఆట
 తాళం॥ పోశీ । నాయకుటనిటుపల్కకోశీ । లేచి
 పొక్కుచుబామలుముడివేశి । రావణాసురుడు
 కోంబుచేశి । విభీషణునితన్నిచ్చిపోశి । యను
 చుగద్దిచిమీసమొడివేశి । ఖడ్గనుంకించిచంపవ
 డిడాశి । నపుకప్రహస్తుడెదిరిదయచేశి । విడువు
 మనిపల్కి కూర్చుండజేశి । సంతలోవీనిమెడబట్టి
 తోశి । రమ్మటనిపల్కినతక్షవడిడాశి । నల్లట్ల
 మంత్రులగొల్వభాసి । ట్లుచుచులేచినాబుద్ధివిన
 వోశి । నింకశ్రీరాముబాణాగ్నిడాశి । నిన్నుకుల
 ముహోనాశనముజేశి । ననుచుతల్లిగటుజేరిదయ
 చేశి । శలవుముమ్మటనడిఘాటయ్యువోశి । రాము
 చాచబొమ్మనదింటికెగిరి । పోయిరాములనువే
 గంబెడాశి । ట్లునవానరులునెమరురాతోశి ।
 సంతిహనుమంతుడారాముడాశి । నిలిచితిమిమ
 నలోనికకలిశి । వుండనచ్చినాడనెతనిడాశి । పిలి
 చిరమ్మనిసచారితనిగలశి । వెలికితోడివెనొచ్చి
 మ్రొక్కేశి ॥ హాశారదా ॥౨౮॥౧౦॥ ఏకతా
 శం॥ అండ । సంరక్షితవరబ్రహ్మాండ । సన్నత
 సురమునికాండ । భూసుండలభరమార్తాండ ।

వంశాంబుధిహిమకరకాండ । మునియాగపిఠోధి
 విఖండ । ఖండితహరకోదండ । భార్గవభయదో
 ర్దండ । ఖరదూపణాబ్జవేదండ । అంబోధిమధిత
 శితకాండ । నఖభేదితదైత్యపిచుండ । క్షుండలకాం
 తినగండ । గుణమాక్తికనకకరండ । భూమండల
 ఛరణోద్దండ । శీతాధిపముముదయనిండ । రక్షిం
 పుముశిరిగలిగుండ । అనిపల్కగరాముడునిండ ।
 గరుణించినవేరుండ । చప్రమాయనకోదండ ।
 రాముడవినుమనిడండ । మిడిపల్కెనునోటినిండ ।
 హాళారదా । ౨౦ । ౧౨ । అటతాళం । పూరు ।
 లంకవిభీషణుడుపేరు । దివిజశత్రుడగురావణాసు
 రు । నకునుతమ్ముడనుబుద్ధిపలుమారు । చప్పిశ్రీ
 రాములతోవాడ్డపోరు । ననగగద్దించితన్నము
 మ్మారు । నంతనిటువస్త్రమిమ్ములజేరు । వాడనని
 పల్కిరక్షించువారు । నీవుగాకున్నయింకెవరు
 లేరు । శ్రీరామయనితలచేటివారు । శమనున
 గరమెన్నకనగబోరు । గానమాంపాహియనగశ్రీ
 థారు । డైనరాముడాలంకకాథారు । డితడనని
 తెలిశియారవికుమారు । డంజనాత్మకాడుచూడ
 గామారు । మాటలికేలరాక్షసాపీరు । డితడు
 నాతమ్ములలోవగడుమీరు । కనగలంకకధిపతిశే
 తునీరు । తెమ్మటన తెచ్చియారవికుమారు । డపు

డెక్కట్టిశ్రీరాముడగు పేరు । నుండునందాకయేలు
 మనధీరు । డయ్యునుండైనటమీదశుకచారు ।
 అనేటివారిగనిరానిగుమిారు । పోయిరామ
 లత్తుగులెట్టివారు । కపులయందరోగనివానిపే
 డు । బలములెఱుచిరమ్మనగవారు । మాయతో
 పోయికపివేషధారు । లయ్యుశూడగాయంగడ
 కుమారు । డతనిబంధించుకొనిపోయిధారు ।
 గీశుగనిచెప్పగవానిపేరు । యేమియిటకేలవచ్చె
 నోమీరు । అడుగుమనశుకుదుతినపేరు । రావ
 గుమిముగనబంపిమారు । వేషమేళిచూడగకని
 యువీరు । పెట్టిలేచ్చిరనివిడిపించిశూరు । నానొకా
 దొకనిపోయియాయనురు । నకునువగమాటబ
 ల్కుతినపేరు । భూమినుండదనుననపోయిరఘు
 పీరు । తోడవొద్దుపోరనియులేమారు । చప్పవి
 నకుండెట్టిశ్రీధారు । డైనరాముకథవివశిరులు
 జేరు ॥౪॥౧౩॥ ఏకతాళం॥ అంత॥ శ్రీరాముడబ్ది
 చుంత । నిలిచియుపథమింమింత । యనివేడగవా
 డింకొంత । పుష్పంగగగనినేనంత । వేడినదయలే
 దింత । యనినమోఘాస్త్రమంత । సంధించివేశె
 లుంత । లోగానిశరమునకంత । మందునకణమై
 కొంత । స్క్రీంఛగనదిదమజాంత । ముందించు
 ననిప్రాచ్యంత । మునవేయగనటుబలుమింత ।

గాడై త్యులసంతహంత । మొరెంచి నైచ్చిసంత ।
 గనివేడుకతోకపులంత । యీచితదురితిహంత ।
 హఃశారదా ॥౧౬॥౧౮॥ చేశీ । రామవిభునకు
 శరణుజేశి । యింకయద్భిబంధింతమనికూశి । రవి
 జడందరనుబిలిచివడిదాశి । కట్టుకట్టుడనిపలుక
 వారెగశి । పోయిగిరితరులుదెచ్చిఁడవేశి । సంత
 చూచితెమునిగెననాదాశి । రామచంద్రుడదిగని
 చింతచేశి । నపుడెభల్లుకపతిసందుదాశి । పలికె
 శ్రీరామచంద్రదయచేశి । వినుముకంఠబాధిబా
 ధనకొరకువాశి । నిశ్చ్యుర్మతనయుకునేర్పురాశి ।
 యైననితమండచింతలునుబాశి । యనుచుయతని
 మహాత్యమిసజేశి । బాలుడైనపుమవిగ్రహము
 లేశి । సంతకనిజనకుడభినటుదాశి । యింకతృణ
 మువేళినతేలజేశి । యుండుగాకనుచుదీపనయున
 డశి । నాడుగానయీతమనేమివేశి । నానుము
 నుగవననలునిడయచేశి । శిరముదువ్విపంపగనబ్ధి
 డాశి । వానరులుగిరితరులియ్యవేశి । సూరుయో
 జనాల్చదరంబుజేశి । కట్టుచుండగాప్రసతజల
 రాశి । మునిగియిసుకలోపారవిరాదాశి । యను
 చునటుదీడువ్వికృపచేశి । సంతనబ్ధిబాధాచివేభు
 డాశి । మృక్కిదీవించివేల్కరాజేశి । రాచరి
 తంబుభవములడదాశి ॥౧౭॥౧౯॥ ఏకతాళం ।

'యంచి । శ్రీ రాముడుకవులనుమంచి । లగ్నము
 నదాటికాంచి । లంకకుముట్టడించి । భగ్రంబ
 నిహెచ్చించి । నల్లట్లకోట్లకుమించి । నిలిచుం
 డగ రావణుగాంచి । సలికించారులుమించి । వచ్చె
 నుయసనాలించి । యన్నంతభటులనుంచి । కై
 కేశివినిచేతెంచి । బుద్ధులుచప్పదలంచి । రాగా
 నేపరుపేయించి । కూచున్ననమస్కరించి । సంత
 టతనయునిగాంచి । పలికెనునోటినుంచి ॥ హాశా
 రిదా ॥౧౬౬౧౬॥ ఆటతాళం ॥ వోరి । వినరనా
 మాటదివిజారి । శ్రీరాములతోపగవద్దనారి ।
 మణినిమణులతోగొనిపోయివారి । జాక్షునకుని
 మృగీరులునినుజేరి । అతడునానాయకుమసుర
 లుకోరి । వేడిసంతలోనరవేషధారి । యయ్యెను
 రనరులనేల్లవాసరి । గభాములబుట్టజేశినాడోరి ।
 మాయగాదునినుకులముతోపారి । పోయినాగా
 సిద్ధంచునామారి । రాకముందెశీతనుయియ్య
 గోరి । యీమాటమీతండ్రివగసారి । నాకుతె
 ప్పెగావుచనిజమురోరి । యన్నివిధములనుచరనతి
 గోరి । సంతకూడుటెమరితంబువారి । గనుకచ
 పెద్దనువినుముశ్రీధారి । ఆదిమధ్యాంతరహితు
 డాసూరి । జనులకాధారమితనిసరిమారి । యింక
 వకదైవమెందులేదోరి । యనుచుబహుళచప్పగ

దివిజారి । డైసరావణుడుతల్లినటుజేరి । పలికె
 యాచరితవినశిరులుజేరి । హాశారదా । ౨౨ । ౧౭ ।
 ఏకతాళం । అమ్మ । నీవెన్ని జప్పినబామ్మ ।
 దెవరవ్రాశినదిమ్మ । హిననెనరుకడవతరమ్మ । వి
 ఘ్నదుతనకొరకిమ్మ । నుష్యమనై రాపొమ్మ । ట
 నవిడిచిపోవునటమ్మ । రాములతోపోజిగమ్మ ।
 తానెదలేకధ్వనమ్మ । యినవైకుంఠాపురమ్మా ।
 భవుగూడియుండెదపొమ్మ । నీవింక చెప్పకులెమ్మ ।
 టనగా నెయాముసలమ్మ । వెంట నెయిండియుసమ్మ ।
 తిగనతికాయుడునిమ్మ । హీలోనీతుటురావణబ్ర
 హ్మ । కరుగించినవినకమపొమ్మ । టనిపల్కగ
 లోనగరమ్మ । తోగూడుక జేరినిజమ్మ । రాము
 లదేజయమనిసమ్మ । తిగనుండిరివిధివశమ్మ । హా
 శారదా । ౨౦ । ౧౮ । అటతాళం । శ్రీభా ।
 రావణుడుతనపదితలలు । మెరయమణులతోతన
 కీరీటాలు । శ్చంద్రమండలంబానుగొమగూలు ।
 పత్నిఖచితహాకలభూషణాలు । భార్యదైలేది
 మెల్లపుప్పరాలు । దాటిపుత్తరపుగోపురపుచాలు ।
 నిలుపవెంటరాశుకచారణాలు । రామలక్ష్మల
 పేరురూపులు । రవిజుడాధిగాగలుగువానరులు ।
 వాకువీరనుచుపుష్పకూట్కులు । నిండచూచి
 పూచనుపదితలలు । సంతక్రీరాముడాదనుజవగ

లు । చూచివిభీషణారవిసభాలు । నడ్డకట్టినాశిత
నిగొడుగులు । త్పూచివేతుననిపవళించిననాలు ।
బోలుశరమేళితుమురులైరాలు । నట్లుజేళినంత
టిదివిజవరులు । నవ్వరావణుడులోనగరుచాలు ।
చేరిచిరించితోచిబుద్ధులు । విద్యజూహ్వారారా
యనీమేలు । మాయతోరాముశిరముశరములు ।
విల్లుతోగూడశీతకన్నులు । నిండజాడజేయుము
యనగకీలు । తెలశినటుజేయశీతకనిచాలు । ని
కనజుడిటులవ్రాశెననికేలు । నొనటనంటినేడ్వగ
నరమభటులు । మాయయవశోకమిడిచిబుల్లు
లు । మెరయనుండెనటరాముకథమేలు । హాశా
రదా । ౨౦ । ౧౯ । ఏకతాళం । ఆడా । రాఘ
వుమరవిజనితోడ । పలికెనులంకజాడ । పోదా
ముగమ్మనికూడ । సువేలాచలముజాడ । నెక్కి
యులంకనుజాడ । యిటువంటిగరముజాడ ।
లేదనుచువేట్కుతోడ । యీసంపదరుండకనీడ ।
జానకినితెచ్చికూడ । కులముతోమునిగెనుమును
డ । నంతలోరావణుడాడ । దక్షిణదిశనటుజూడ ।
పదికోట్లగొడుగులతోడ । శిరులలరగనిరవిజాడ ।
రాములతోయనెమనమీడ । నుండగదనుజుడు
కూడ । నరిగానునిలిచినవాడ । రూపంబునుగొడు
గులువూడ । తన్నదననిరవిజాడ । కుప్పించిలం

ఘనతోడ । గొడుగులు భుగిదొల్లెడ । కొట్టినద
 నుజుడుగాఢ । ముగపట్టిపొడువగనాడ । యిరువు
 రుపోరగవాడ । రవిజునిపట్టిలతోడ । వేయగనే
 గముతోడ । నెగళియురాములచూడ । వచ్చెను
 యీకథవినుడ ॥ ౨౮ ॥ ౨౦ ॥ ఆటతాళం ॥ కొరీ ।
 శ్రీరాముడంగదునిజేరి । నీవుజనిరావణునియను
 టజేరి । రెండుమాటలునుచులోనదూరి । నాట
 పెక్కశీతనుయియ్యరోరి । యివ్వకుండ్తెజముని
 పురిజేరి । కులముతోనుండురనిచప్పివారి । వా
 ర్తవేగంబెకొనియిటకుజేరి । నాకుదెల్పుమనదం
 డమిడిభూరి । జవముతోపోయదనుజానెదిరి ।
 వ్రారిరావణాననుదయతొజేరి । రాయభారమం
 పెనురామశౌరి । వినుముధరణిజనుయిచ్చిశ్రీధారి ।
 యైనరాములకుమ్రొక్కినీకోరి । నట్టిసంపదకుల
 ముతోభూరి । దినములుండెదవునిజమురావ్రారి ।
 జనులుమెచ్చెదరుశీతయనియరోరి । రాముడవ
 రనుచుతలపోశినారి । మణిసిదొంగిలెటితెస్తవిర
 కోరి । నీకుతగదురాజరసతినిజేరి । కూడవలచు
 పెపాపముదారి । ఆతడునారాయణుడుధరాధా
 రి । యెసశేషశయనుడు తెలిశివారి । జాక్షిని
 య్యారాయాకున్నభూరి । ఖరదూషణులజము
 తాపుజేరి । యుండజేశినీనార్థిదరిజేరి । గర్వమణ

చియ్యవలవచ్చికోరి । వక్కబాణమునగొడుగు
 లునువారి । లోనబడ జీశె తెలియఁబాఱారి । బ
 లునురాముశరముదూరి । సీయరముసందునగా
 డిపారి । నపునువిచ్చెదపునిఘరాక్షసా । యపు
 రరాఘవుడుసీతలలుదూరి । పోననెరురాయిల
 కిందజేరి । దాగినాగాసివిడువమరకోరి । తగరగి
 రిత్తోటితాకినటులోరి । కరియుహరితోడపోరురా
 మిారి । యలుకమాజాలమెదురుగాపారి । పో
 వపాసగునాలేడిపులి నెదిరి । తాకురీతిననుసీపుశ్రీ
 ధారి । తగలినపుడిట్లనుండురాకోరి । రాముబా
 ణాన్నినినుగాల్చుమిారి । పోనులేపురాశ్రరాము
 జేరి । శీతనియ్యరాయనిదివిజవైరి । యంగదుని
 తోడనెనవేట్కుమిారి । హాశారదా ॥౪౪॥౨౧॥
 ఏకతాళం । యేరా । నాయదుటనివాపార । వా
 రముగబలికెదలేర । నామాటవినిశ్రీరా । ముల
 తోడపల్కుపోరా । సురలెల్లనాతోపోర । లేక
 నునాయాగార । మునభటులైకొల్తురుమేర ।
 మొరరుదిక్పతులనర । కైలాసమెత్తితిఘోర ।
 తపముసనాభుసుర । జెప్పునిగెల్చిమేర । లేనట్టి
 కోరీకకోర । యిచ్చినవాడునుపోర । రాఘవుడు
 వాడ్కిసార । మణచియుదాటితెఱూర । వరుడా
 యసనాదుశర । ములఘాకకునిల్వడుమిార । రా

ములునుమాకుపూర । నకనాటిఫలహారముర ।
 మనుజులురాక్షసులెదుర । నిలిచేరసీనెవడవుర ।
 సీపేరునాతోచెప్పర । శీతనుంబువ్వనుపోర । య
 నినంతటవానరవీర । వరుడనియెనురాక్షసకూ
 ర । నన్నెరుగవుయంగదుడనుర । నినుతోకనగ
 ట్టివార । ధులముంచినవానికుమార । వరుడనిమ
 దినుంచర । సీకులమునుకాననమార । రాఘవు
 డెవైశ్వాసర । శ్రేష్ఠుడనైకాల్పూర । నిజమూ
 రీశీతనుయియర । యనగానెకోపముమీర । రా
 వణుమభటులనుజార । జీరియుననెఘువీర । వి
 నుడికఫళిరులుజార । హాశారదా॥ 3౬॥ ౨౨॥
 అటకాశం । కొట్టు । డీవానరునివిరచికట్టు । డవ
 గరక్కనులువచ్చితనకుట్టు । ముట్టుకొనినంతలో
 పట్టిపొట్టు । దుల్లినణచిరావణుడూగెట్టిట్టు । ము
 ప్పిచెబొడిచిరాములతట్టు । ఘోషివొచ్చిడండము
 బెట్టిమట్టు । తెలియజెప్పిననులగ్గయుచుపట్టు ।
 డనుచురాఘవులుచప్పనలట్టు । తెగరబాకికోట
 లుగూల్చిరట్టు । చేశిదనుజులనుగొట్టిజగర్పుట్టు ।
 తారయనలంకజూడవగతట్టు । నై నపోకుండమ
 హికితలకట్టు । గానుధదరంబుశాయనామట్టు ।
 డనుజులెల్లరావణుడేరియిట్టు । లాయననివినికో
 ట్టుమట్టు । - మీరిపట్టిరాక్షసబలమునట్టు । పంథ

గావారుబల్ ఘట్టిర్పుట్టు , లయ్యుపెనగిరటద్దా
 ద్వరణమట్టు . యంతయనివల్కవిధి తెలిశెట్టు
 వరులు తెలియరనగానునదిమట్టు . శాయదలచిర
 విగ్మంకెవరతట్టు . యీకథవిన్నశియునాపట్టు .
 హాశారదా . ౨౩ . ౨౩ . ఏకతాళం . అంత .
 నిశిగప్పినపిమ్మటకొంత , శేటికిరాక్షసులంత .
 మొదిలియనవినిచింత , రావణుడుజేశెటంత .
 లోగానయివ్రారెంత . వినివొచ్చితండ్రునికొం
 త . నూర్చాకదలివింత . గాగానుహోమము
 సాంత , ముగజేశిగగనముచంత . శేరియుకపుల
 నంత . మొదించిభుజగమునంత . ప్రయోగముజే
 శివంత . మునరామలక్ష్మణులంత . మూర్ఛయు
 భోయినకొంత , బాధించిజజనియెదెంత . జన
 తునకుదెల్పినంత . పురిజేరియున్నకొంత . శేవ
 టికితాకాంత . పతితెలిశిబహుచింత . శాయ
 గవారదుడార . జారగదచ్చిశాంత . మూర్తివి
 న్నీకీచింత , లేటికిగరుడనియింత . దాకానుపి
 ప్పుమనంత . యనిదెల్పగదలచినవింత . గారా
 నాపాశములంత . పూడెనునటరవికొంత . రా
 గానకృత్యములంత . దీక్షుకపుండగదెంత .
 రావణునకుదెల్పినవింత . లాయనుయనినగతం
 త . శేరియదనుజులనంత . గనివల్కెనుయితిభత

హృత || హాశారదా || 3౨ || ౨౪ || ఆటతా
 శం || దక్ష || వినరనీపుకహూమాక్ష || ప్రౌఠి
 మహాకాయప్రహస్తయుక్ష || ఇమునజనరామ
 లక్ష్మణులశీక్ష || చేశిరమృన్న పోయిబల్ శీక్ష ||
 శేయంతలోగనియుధామగ్నిక్ష || రారయని
 సంగదుడు దాకినక్ష || మందుగిరియన్తి వేయవాడ
 క్ష || కానగూలగనిమహాకాయశీక్ష || ఇమల
 నిపులుకులగనిరుక్ష || ములనుతరుచమలత్ప
 పగనిక్ష || చేశిపననబుడువానినిరక్షక్ష || నంతు
 డగునట్టబొడునజముక్ష || మందుజారబోయి
 నతనయాక్ష || ఇములగనిప్రహస్తుడుపదియులక్ష ||
 లేశికపులగొట్టగిసిలుడాక్ష || ఇబులోదాకినగ
 ప్రేత్తి నక్ష || మీరగవేయగాపాడిపొడ్డరాక్ష ||
 సేంద్రమంత్యలగినిచారులాక్ష || ఇమునరావ
 ణునిగనిచప్పలక్ష || కోట్లదళముతోకడలెయిది
 మోక్ష || మిగ్గునిగవయ్యరామయిరిశీక్ష || ౨౦ ||
 ౨౧ || ఏకతాశం || ఆహ || బలమునుతానుకూడా ||
 రామందోదరిత్వరతోడ || నెవరుగజనిరావణుడ ||
 వినునిపుడరాములతోడా || పగయేటికిమణులు
 కూడా || జానకినియిస్తెజ్జాడ || లేకున్నరాముల
 తోడ || రాక్షసకులముకూడ || హతమాదుపు
 యనపతితోడ || కోపముతోపల్కిమేడ || లో

నుండుపొన్నువాడ । కుణముజనగాఢువుడ ।
 వినుమనఃభీషణుడ । రావణునిచూపిగాడ । మ
 గుశరములగాడముగాఢ । వేయుముయఃపవన
 జాడ । రమ్మనుచుజీరిమేడ । మీదెక్కివేగము
 తోడ । శరములమేరుగాఢ । వేళియుగోచగు
 లుఘాడ । కొట్టిముభువివొల్లెడ । జేళియురథ
 మునుగూడ । సారిధినిదృఢగమాడ । వేళను
 మోవిమేడ । జేళియుశిగ్గుతోడ । రావణుడుమం
 తృలతోడ । వినబల్కెనుహరికథవినుడ ॥ హ
 శారదా ॥ ౨౬ ॥ ౨౭ ॥ ఆటతాళం ॥ వొప్పి । కుం
 భకర్నుణిలేపుమనిచప్పి । సంతలోహరుజనినొ
 టజెప్పి । పిలువవివకున్నగజములకుకప్పి । గ
 తులుగుమందువేయించపిప్పి । చూడకున్నశీషము
 గాచికుప్పి । చవులలోపోయపొరిలినడకప్పి ।
 లేలికూచున్నరావణునిచెప్పి । నట్టివార్తజెప్పగ
 పోయిచప్పి । వేగపంపుమనగాముకికజెప్పి । నీవు
 జనినకులవనగలలేప్పి । పోవనినందొబట్టిప్పి ।
 భక్షణములేకొన్నాన్నవొప్పి । పలికెయన్నపో
 బుద్ధిగావిప్పి । దూరగవినుడిభవముగనుడప్పి ॥
 హశారదా ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ ఆటతాళం ॥ అన్నా ।
 నామోహినివన్నా । శ్రీరాముడునుకేనున్న ।
 నేరముచేశెనన్న । రాఘవుడులేకియున్న । వేళ

నుశీత యగొన్న । వాడవుమరలియున్నా । రీతుగీ
 నియియ్యవన్న । యీకున్నటంకలొవున్న । వార
 లనుద్యోచునన్న । శ్రీరాముడుమనుజుడన్న । వా
 రికితృణమన్న । గ్ధానంబు లేదొయన్న । సారా
 యుడుదతడోయన్న । వానరులుదివిజులన్న ।
 మనకొరకుధరలొచిన్న । రూపములబుట్టిరన్న ।
 పరవస్తులకాశలన్న । శీతమృనియ్యవన్న । యన
 గానకుంభకర్మ । యిన్నాట్లుబలికివున్న । వారికి
 భయమివుడన్న । యేమందునునిక్కొరన్న ।
 ధైర్యంబులేయన్న । నిద్రాతొవుండుమన్న ।
 వ్రాయన్న మనచిన్న । తమ్ముడుయెదిరన్న । రా
 ములజేరివున్న । వాడనిసమేలొనన్న । నేజోను
 రాములవున్న । వానరులమింగెదనన్న । యని
 లేచిమింటికన్న । పొడువుగచనుచున్న । కపుల
 బిడాటుచున్న । వారినిగనిరామన్న । అభయ
 ములిచ్చివున్న । సమయానవిభీషన్న । రావ్రా
 యియనిపిలిచున్న । వీడెవడొచవుమన్న । విన
 వన్న శ్రీరామన్న । మాయన్న కనుజుడన్న । కుం
 భకర్ముడితడన్న । యనిపల్కగరవిగన్న । వాడ
 య్యదుయీకభవిన్న । పాపంబుదొలగునన్న ।
 హాశారదా ॥౪౨॥ ఆటకాళం॥ శౌరి , రా
 మునుమనుచురాక్షసులజేరి । దివిజుడెదిరినభ

మాలరొమ్మగీరి , నగళితన్నగాగదచేతనిశిరి ।
 పేళినపుడెనుగ్రీవుడిలజేరి । మూర్ఛబోయినంతట
 దివిజపైరి । పట్టియన్నకునుచూపగనుకొరి । పోవు
 చుండగా తెలిశిగడిమిారి । రెండుహస్తములకన్న
 ములుభూరి । నాళికమునోలబెరికిపైకగరి । వచ్చి
 శ్రీరాములెడరుగాజేరి । దండమిడియున్నరక్త
 మెదబారి । నదియుగనితిరిగివానరుమిారి । విసరి
 కట్టుద్యోచగరామశౌరి । దివ్యశరజాలమతనిపై
 కొరి । వేముదలచగాధరణిశ్రీనారి । రీతిగావచ్చి
 వోచక్రధారి । వీనియేకదేశముద్యోచభూరి ।
 శరముమోవజాలనురాక్షసారి । యనినయిరు
 మార్గణములదివిజారి । రెండుహస్తములదుఃఖి
 పరభారి । గానువార్థులనువేయననిమిారి । రాగ
 యర్థచంద్రాస్త్రముభూరి । శిరముదునిమిలంకావ
 లనువిశిరి । పడగజేయగావాడుధరధారి । విణక
 గానూలెటుధటులుపారి । రావణునిజేచప్పగా
 భూరి । భూరుహమరీతిపడిమూర్ఛతేరి । క్షాదమె
 నగదేవాంతకునిజేరి । నరాంతకామహోదరావో
 రి । మహాహ్వ్యాదాయన్నితిశిరయనిజేరి । అతికా
 యుడమిారుయామారి । పుండకారామలక్ష్మణు
 లజేరి । వానరులకూడజముతాపుజేరి । పుండకేశిర
 మ్మనవేల్కుమిారి । చనుచునతికాయుడతనిడివి

దిరి | వక్రమాటబల్కెనుడిజనైరి | యొకథ
 వినుడిపాసంహ్వరి || హాశారదా || ౩౬ || ౨౯ ||
 ఏకతాళం || అయ్య | శృతివాక్యముచాలవిన
 య్య | లో వెలులలిహరిమయమయ్య | హరిరా
 ముదాయనయ్య | శీతమ్మనురామ సకియ్య |
 మంచిదియనమిదెయ్య | తనయడముటుగద
 య్య | రాములమకొట్టగయ్య | యనివార్గుకిని
 శిలవయ్య | బలముతోకిదలిపొయ్య | వానమల
 సాతముశయ్య | అంగదుడుగనిరారయ్య | న
 రాతకయనిబలుకియ్య | మాయనుయిదివినర
 య్య | శిరులిచ్చునుభజనశయ్య || హాశారదా ||
 ౧౮ || ౩౦ || ఆటతాళం || దాశి | యంగదనిబహు
 శరములేశి | నాతనొచ్చినరాంతికుసనాశి | భూ
 రిని తెచ్చిగజముపైశేశి | నపుడెదానినొనాడిల
 కదాశి | చూడమైనదేవాతకుడుకూశి | తా
 కినితొడ్విబుధుడెనుకేశి | సాలభూజమానవా
 శిలనాశి | నేలదొల్లజేశినరక్తరక్తముదసి |
 చానత్రికమనిలుడుచడిదసి | రెండుయోజ
 నాల్ గిరినెత్తినేశి | వానితునురుపైశేలబడజేశి
 నపుడెనిలుండుమహోంగరునాశి | ఎక్కిలఘు
 ప్రహోకుప్పించిదాసి | వానిపైఘమికిధస్మంబుచే
 శి | నాతమహాసామ్యుడవరయనితోశి | రాగ

హనుమ తడతనిడతోళి । ముష్టిచేబాడువరక్త
ముననాళి । కముననోటవెళ్లగదేహమవిళి ।
చచ్చినంతనతికాయునదురేళి । రామచంద్రపై
దృష్టినిలవేళి । వానరవరులగనికేకవేళి । పలిక
హరిచరితభవములనుదోళి । హళారదా । ౨౨
3౧॥ ఏకతాళం । యేడి । శ్రీరాముడనడివాడ
డి । పైకుంతవాసుడతడేడి । దశరథనందనుడేడి
కాటకినంహరుడేడి । మునియాగరక్షకుండేడి ।
హరిచాపఖండితుండేడి । దరణిజధపుడువాడేడి ।
ఖరదూషణాంతకుండేడి । మారీచహతుడువా
డేడి । వాలిసిద్ధుచినతడేడి । యీకంఠబంధ
నుండేడి । నాగపాశవిగళితుండేడి । కుంభకర్న
హతుడువాడేడి । రావణునిదృంచువాడేడి । విభీష
ణుఁదొరయేడి । పదిరూపులైనవాడేడి । వేదాం
తవేష్యుడతడేడి । నిరంజనమూర్తతడేడి । జ్యోతి
స్వరూపుడతడేడి । వాతనిమీదనాదాడి । చూ
పెనుగానచూపుడి । ననుదాకికపులురిబడి । చా
వకుడుయధుచుధడధూడి । సందంబునడువరాక్ష
సుడి । యిదెనచ్చగనుచుపురీకేడి । వారునుమూ
ర్చపొయ్యెడి । వానరులజూచినదిరాడి । అంగ
దుడాదిబలుతోడ । మూర్ఛిల్లినరాములకూడి ।
ప్రొక్కరాగగనిలక్ష్మణుడి । దానపునిజపురుసనేడి ।

వాడయ్యు నెదుటమాటాడి । నిల్చినలక్ష్మణుడ
 వ్రాడి । పొయ్యేపుయనినయవరోడి । పొయ్యేది
 యిపుడెకనుపడి । శ్రీరామచరిత్రభవమీడి ॥ హ
 శారదా ॥ 3౬॥ 3౭॥ ఆటతాళం॥ యేరా । నిను
 ద్భంచరాముడెలనురా । నెరుగలుగంగనాహో
 నుపోర । యదుటనిల్చి తెనీపుభంటపురా । య
 నుచుబలుకగావాడమితక్కుర । శరములేశినను
 నవిదునిమిఘోర । బాణమఃఖోళియిదివాఁత
 దుర । తుడిచినట్టుగావేయకనివీర । వరుసుదొ
 శననిలక్ష్మణునిజార । రథముతోలిందిమూటయె
 నిటరా । రాముతమ్మునురమునదూరిపార । వేళి
 వంతలోవాటిచెఘోర । రాద్రమెసగదివ్యాస్త్ర
 ముల్ పూర । తొడిగివేళితెయనురపైపార । గు
 క్షువై శ్వాసరుకువచ్చిధీర । సామిత్రిబహ్మస్త్ర
 మునననుర । నేయుమనప్రయోగముశాయఘో
 ర । మైవదావాగ్నిననగజనుదేర । చూచియతి
 కాయుడపుకుతోమార । ముసలముద్గరప్రాసగ
 జపార । శాయుధమువేయనవిమింగివేర । గని
 యుకతాణివంఖణియుదూర । నేయనవిదాటిము
 ప్తిచెననుర । పొడువకుండలములతోదలయుపూ
 ర । దునిమిధరనేయగనివార్తయనుర । వరుని
 కైరుగింప్పచింతచేతెర । రామకథనినుడిభవము

విడిచాక || హాశారదా || ౨౬ || 33 || ఏకతాళం |
 మంచి | గుణవతుడనిమతునెంచి | పోతివేయని
 దుఃఖించి | పున్నపుగతండ్రినిగాంచి | యింద్రా
 కిపల్కెనుమించి | నేనుండగళోకముబెండ్చి |
 పూడదెయనిబోధించి | తండ్రితోశలవుగాంచి |
 జళముతోకడలిమించి | వస్తువలవంహ్నిబూజిం
 చి | నతనితోవరములుగాంచి | యత్త్రములు
 భరింపించి | దివిశీరికపులనునెంచి | కోటానకో
 ట్లుఖండించి | పీనుగపెంటలుగావించి | శ్రీరామ
 లక్ష్మణులమంచి | శరములతోడనుముంచి | మూ
 ఢ్దిల్లగజేళిమదించి | తండ్రిమరనిల్చివధించి |
 వస్త్రానననంతోపించి | యీకథయువినశిరిమించి |
 హాశారదా || ౨౭ || 3౪ || ఆటతాళం || అంత | రా
 మచంద్రకుమూర్చకొంత | తెలిశినంతలోహ
 నుమంతుచెంత | చేరివిభీషణుడుబలమంత |
 పెదకగోరిరాములచేరినంత | యవరుబ్రతికినారో
 చూచిసంత | ముగనుదెల్పమనసాదళంబంత |
 చూచిపిలువగాహరిలోకొంత | జాంబవంతుడిని
 మీరెవరింత | చపునున్నవిభీషణుడంత | నేను
 పవనజదుబ్రతికినామింత | యవగహనుమంతు
 డున్నబలమంత | బ్రతుకగలరంచుయనచపుమి
 దెంత | నగగసూడవనగముహనుమంత | తెచ్చి

జీవకళలిమృనగళాంత । మూర్తిరామచంద్రసు
 కరుణకొంత । నిచ్చికలవియ్యహోయినగమత ।
 పెరికితెచ్చివానరదిభంత । సాతముగలేప
 నగముయాచెంత । జేర్చిరాములకుమృక్కరవి
 కొంత । వ్రదయగిరిజేరయిదిపాహంత । హాళా
 రహా । ౨౦ । ౩౧ । ఏకతాళం । మేలు । సంతట
 శ్రీరాములు । సంఖ్యావికృత్యములు । తీర్పుక
 మంచిఫలాలు । తెచ్చియ్యభక్షణములు । చేమ
 కమృదిమేలు । జెందిరిరాక్షసులు । చచ్చిరివా
 నరులు । ననియుండగవశ్యమచాలు । రవిజేరగ
 రాఘవులు । వానరులగనికొరువూలు । బట్టుక
 దనుజగృహాలు । కాల్పాడియనటహుమేలు ।
 నాననివాలములు । బూనుకవుప్పరిగేలు । మేడ
 లుగోపురములు । భండారభవనాలు । నాదీగ
 లంకగ్నులు । నిండాగనగ్నికణాలు । రవిదాటి
 మండగమేలు । గనిపించినశ్రీరాములు । వానరు
 లుకృత్యములు । దీప్తియిదిబహుశ్రీలు । హా
 శారహా । ౨౨ । ౩౨ । ఆటతాళం । అప్ప । వాన
 రులుచేసినదిచప్ప । తరముగాదంచుటలువిన
 జప్ప । రావణానురుమలేనకుబలుగొప్ప । నుత్తుని
 బిలిచిచప్పగకదలిచ్చెప్ప । వీరిహోత్రహోమము
 చేసినప్ప । నళవిగాలిబరకస్త్రాలకుప్ప । కొని

యుగగణమున జేరి రాముప్ప । నాదిగాక పులకర
 ములను గుప్ప । తాళ లేక మూర్ఖులు జేందిరప్ప ।
 యందు జూచిన తా నెయ్యెచప్ప । తరముగానిరణ
 మును జేళి యప్ప । తాళ జేరి యిదియట్ల తెల జెప్ప ।
 రాముల క్కణుల జంపి రావప్ప । యనిన మాయ శీత
 ను జేళి గొప్ప । భంటు వీడ నుచు హనుమంతుడొ
 ప్ప । నేత్రముల జూడ తుని మిమియప్ప । కెరుగ
 జెప్ప మని వానరులకుప్ప । గూర్చి నట్లు జే శెటిమీ
 దిచప్ప । వశముగా హోమము శాయగొప్ప ।
 ఐస్తువలు గొంచు నేగి బల మొప్ప । జేరి భక్తి చేనా
 హతులు వొప్ప । చేసుతుండె యీ చరిత విసరప్ప ।
 హాశారదా । ౨౨ । 32 । ఏక తాళం చాలా ।
 పశన జదుతనక న్నూల । నెదురు గళితను వాలా ।
 యముగానుచు నిమెని ఘోల । యని వేగి మెజని
 రాముల । కెరుగింప వినయింకేల । మనకింక జగ
 డమీల । వేగ మెజనుడని చాలా । దుఃఖమున నుం
 డగ న్నిరల । వై రెను జదు శ్రీ రాముల । జేరియు
 మాయలు చాలా । గలవయ్య వనమున బాలా ।
 మణి శీతయునున్న దికనుల । గనుమంచు జాపిక పు
 ల । రాములు వినయాముల । మెరుగి చిల క్కణు
 శీల । వంతుడుతోడుగ బిల । మున జొచ్చిక పులు
 కేల । భీలముగ ననురయి వేల । లెమ్మంచు హో

మౌళాల | చరచినదనుజుడుకనుల నిష్పలుచాల
 బూరల | గుహ వెడలివానరవరుల | కొట్టాగరా
 ఘృహాల | తమ్ముతో హనుమానుల | నెక్కుక
 రణముచాలా | చేసియువానితాల | వింద్రాస్త్ర
 మేళిశీల | ములుబల్కితునుమగబాలా | సులో
 చనవినిబహుమేలా | యాననిరాధపుల | జేరి
 యునహగమనములా | రాములయదురుగాచా
 లా | శాయగమేలనిసురల | క్షణమునపువులు
 నిల | బడవిడ్చిరియికథలీలా | వినరయ్యహరి
 శ్రీలోల | హాశారవా ॥ 3౬ ॥ 3౮ ॥ అటతాళం |
 అట్టి | నమయానరావణుడెట్టి | వారికిటుశాయ
 తరమయనిర్గుట్టి | బలులగనిరామలక్ష్మణులబ
 ట్టి | కొట్టిరమ్మంచుచప్పదివిముట్టి | మూలబల
 మెల్లకదలిడిశలుట్టి | గట్టిసట్టాగ శేషుడునుమిట్టి
 పడెనునక్షత్రములురాలెట్టి | వేళగూబలము
 విధిలేక బెట్టి | గుణితమొకరింపలేకిడిచిసెట్టి | చా
 లుననిపోయనదిబలుఘట్టి | వచ్చికండలునుశీల్చి
 తినిటట్టి | వారురాగానధూగిదివిముట్టి | అంధ
 కారమైనపుడనురఘట్టి | రాములెమరనిల్చిన
 వోయిపట్టి | యశయవచ్చేదిచపుమన్నట్టి | మా
 తువినిపిలేపణుడనెనుఘట్టి | మూలబలమునీవిపు
 థుజగఘట్టి | కిరిదృంతుమననితెక్కుబెట్టి | యు

డవారచటజేరిసుముట్టి । యాకథవినిడిశిరియుచే
 పట్టి ॥ హాశారదా ॥ ౨౦ ॥ ౩౯ ॥ ఏకతాళం ॥ కొ
 ట్టు । డిఘరాములబట్టికట్టు । ఉనుకొంచువానర
 ఝట్టు । లందరినికొట్టుకుట్టు । దాటియురాగు
 లతట్టు । నీక్షించెకూతల్ బెట్టు । చునురాగతె
 లిశెట్టు । తనవిశ్వరూపముమట్టు । చూపియు
 నిలనెత్తు । శ్రీరాములేకనువడినట్టు । లైపుణ్య
 జనులగోట్టు । దనిమొదలుబెట్టిట్టు । చూడక
 నసురలతట్టు । ద్రిష్టించెశరమొగపెట్టు । వేయ
 గకొట్టుకుట్టు । మీరియుదనుగనట్టు । శ్రీరాముల
 గనయామట్టు । రవికోటికాంతిగన్నట్టు । శరమే
 వ్రుటతీవ్రుటనెట్టు । తెలియగతరమాయట్టు । లని
 యడిగిలెచపెదమట్టు । కోటాగిలెమొడివిము
 ట్టు । నవికోటనతలమొరపెట్టు । నవికోటివరా
 ములుబట్టు । కొనియిల్లునగంటయుగొట్టు । నల్ల
 నునపకమిట్టు । విడువకముహూర్తంబట్టు । మొ
 గళేనుయేమయేమటుక్కిట్టు । లనిదెల్పుమభూత
 ములట్టు । చొరబడితాళముబట్టు । కొనినాపచూ
 తినిమోశెట్టు । మెదడూనుమాంబెట్టు । కట్టు
 కగృహములబెట్టు । కొనియుండిరిదనుజులనెట్టు ।
 పొలిపొవనియ్యకమట్టు । గాదునిమియురాము
 లుపట్టు । కొనివిల్లుతమ్మునితట్టు । నంచుకొనని

మట్టు , దివిజలుపువ్వలుబట్టు , కొనిచల్లిరిముం
 ప్రజ్ఞట్టు . ఊకథయుభవములగొట్టు || రర||రం||
 ఆటతాళం . లుత . యీవార్తదనుజనతులం
 త . దూతికలుజూచిచప్పగాసాంత . ముగనువిని
 ఖారురోదనింతంత . యనగనేడ్చుచూపోయినగ
 రంత . చూచిరావణుని నెదుటబహువంత . గాను
 పొరలెడవినవెనుకవంత . ములునుబల్కివెల్లెను
 లంకవంత . దాటిశ్రీరామునెదుటనిలిచెంత . యు
 ధమునుశాయయూపాక్షుడంత . యుద్ధోన్మత్తు
 డాదిగాకొంత . దళమువచ్చివానరులమద్దింత .
 మనయంగదుడుతాకిబలువంత . గానుసాలభూజ
 ఘుపెరికిడంత . ములునుడుల్లగానెదరబడెనంత .
 యుద్ధోన్మత్తుడెముజేరెకొంత . యూపాక్షుణిప
 వనజండంత . వాలమునబట్టివిశిరెయునంత .
 మొందవినిరావణుడుదిక్కులంత . వణకరాముల
 నుతాకనరడంత . రోమరోమానకుడ్యములకం
 త . లంతగాశరమువేయవాడంత . తాళజాలక
 నుతననగరిచంత . జేరిచింతించుయదిదురితహం
 త . గనుకచెప్పెనువినుడిమీరంత . హాళార
 దా || ౨౪ || ౪౦ || ఏకతాళం . వేడు . కలతో
 ధమరలుజోడు . గూడుకములతోడు . కొనిచ
 చ్చిదివిసమాడు . డనుచుండవరమేక్కరుడు . బ్రం

హృయనతులతోడు । కొనివచ్చిహరిరావణుడు ।
 పోరాగబలువెవరోడు । దుర్యోనినుగ్రహితుడు ।
 శ్రీరాముడులక్ష్మణుడు । కొనియుండెనువానర
 వరుడు । నాదిగసత్యముతోడు । గానుండిరి
 యిదిభవమూడు ॥ హాశాదిదా ॥ ౧౨ ॥ ౪౨ ॥
 ఆటతాళం । అపురా । శ్రీరామునెదిలించిపోర ।
 పశముగాదనుచురావణుడుశూర । వరులుహత
 మైరియింతతానూర । కుంబదైవముమెచ్చదని
 మేర । మీదపదితలలకీటాలుపూర । నుందిది
 వ్యాస్త్రములురథముజేర । తెచ్చిబలువెల్లతన
 నెంటజేర । యరదమెక్కిఖడ్గతోమరార । వృ
 శ్చికపురోమవేగనీపురార । సర్వరోముడాపాదప
 డర । దీఘకాజింహస్వాదారక్తరోమారా । అగ్నివ
 ర్ణుడారాయనిశూర । వరులదోహ్మ నెటుగదలి
 తనపుర । మెల్లధరదిరిగెసారెతీశార । యనగదిగ్గ
 జములూగెనహియదర । చుక్కలురివెరివిమార్గ
 మిడిపార । గానుకూతలిడిరణభేరిఘోర । ముగ
 నునేయించిశంఖములుపూర । నొక్కపెట్టమో
 యిం చెవానర । వరులదాకగాళంటులనుదార ।
 శిల్లిదిదివినుండివెట్కులునుమీర । యీచరితభవ
 బంధమిడిసార ॥ ౨౨ ॥ ౪౩ ॥ ఏకతాళం । నిండు ।
 కోపములకపులచండు । బెండాడగయంగదుండు ।

రక్తరోముడాతలపడిమెండు । గాపోరగతలపం
 డు । బగలగయంగడుండు । గిరియెత్తియేశ్వరచం
 డు । డైకూళినరాక్షసుండు । చావగనర్పరో
 ముండు । నలుడుబోరనఖిండు । డైలోకనగపిఠ
 ద్దండు । డైవినరగయాదనుజుండు । నీల్గిఁఖడ్గరో
 ముండు । రాద్రమువతాకనీలుండు । తాళిమున
 బెరికితలపండు । పప్పెలుగనెయకపిదండు । కో
 యనగనగాదనుజుండు । పవనజాడుదీర్ఘజింహ్వాం
 డు । బల్పోరగకోపముమెండు । గాబట్టినుర
 మువడిరెండు । నప్పలుగముష్టిచుద్దండు । డైబా
 డువగరక్కనుండు । చావగనుచూచియాఖిండు ।
 డదరవృశ్చికరోముండు । ముగ్రీవునితాకగగండు ।
 మీరగనెగళితలపండు । తుముగుగధుముకడను
 జుండు । యముజేరెనగ్నివరుండు । హాహాయని
 మంటలుమెండు । గాజట్టుకరాకవురండు । గా
 నకజనరాముండు । నందరినితనయనకుండు । ము
 నిబాణముతోదనుజుండు । చావగనేశిబునిం
 డు । మోదముననుండెరాముండు । నగానిదను
 జులదండు । గనివేగమెరావగుండు । శ్రీరాముని
 నెదిరెవినుండు । యాచరితచవులకుపండు । హా
 హాహా । కెర । కర । ఆటతాళం । ఆడా ।
 తావగుడుశ్రీరాముతోడ । దాకికోధమునబగ

. . . సురలుమానుల నుడివినుండిచూడఁ
 ఎరుఁ ఘోరంబుగానల్పిరాడ . సమరమిగువురు
 నుద్దైర్యంబుతోడ . శేయుచుండగారాఘవా
 చూడ . నాతో పోర లేవనిబంహ్మతోడ . కొ
 న్నయ స్త్రములువేయప్రతితోడ . వేళితిప్పించి
 పూరావహాడ . నేమవేళేదనుయనిసురముగా
 డ . మూటనేనింటముప్పిబట్ చూడ . నేయవా
 డపుమనై రాఘవుడ . వేళితివియనుచునేనింటి
 తోడ . రామచూడరాయఁరొమ్ముగాఢ . నేయ
 నై రాపనాయనుచుగాఢ . మైనశరముచేనసుర
 తూగడ . కొట్టిభళిభళిర రామచంద్రూడ . య
 నుచుమెచ్చివడిబాణములతోడ . నాటివేయభరి
 భళిరాతు సూడ . వేళితివిరోఁడియనివేట్కుతోడ .
 యిరీతినిద్దరిపోరుచూడ . సురాసురలుకలికితి
 హారులకూడ . తాకునట్టుగాపోరిటచూడ . న
 శ్రుశ్రీరామనీబిరుదుపూడ . కొట్టుదనుచుయా
 తమ్మునితోడ . పలికెవ్రారోఁగననువిడిచియాడ .
 చేపున్నాపునోదాయవాడ . రాముడున్నాడు
 ననుకున్న వీడ . ననుచుహరుడిచ్చివట్టిశక్తె వ్రడ .
 పెరికినంధించెబల్ ముప్పితోడ . శచ్చుగాకనుచు
 విడిచిరాఘవుడ . నీకుబిరుదుగల్గితెడినితోడ .
 శావకుండ శేయమునచ్యుతూడ . యనగయాశే

శ్రీ జగములల్లాడ । మంటగప్పుకొనిలోగగతలపం
 డ । భీకరముతోచివిభీషణుడ । వెనకురమ్మను
 గురికిలక్కుణుడ । శరముకెదురై సరొమ్ముతూగ
 డ । ఆకమూర్చిపొయిరావణుడ । లంకజొచ్చే
 మీడటికధయువనుడ ॥ హాళారదా । రం॥రగి
 హాతాళం ॥ చాలా । లక్ష్మణుమహర్షిలియిల
 పైబడినతనకన్నుల । చూదియుతనకరాల । నెత్తి
 పలేవకచాలా । ధకనుండివశ్రీరాముల । సమయా
 నక్షులజల । మొలకగధరణిజయాల । మనకింక
 యుద్ధమునేల । తమ్ముడులవడివేల । దైవముక
 దుణదేలా । నైనడచునోయనిబహువిల । పించ
 గజానకిలోల । యీరీతినచిత్తముయాల । శోకం
 బుమానిచాలా । హనుమంత్తునియాపథాల ।
 సగమిందులెమ్మనమేలా । వీరునితోనాననచా
 లా । భల్లూకపత్రిశ్రీరాముల । చవివాటకచణ
 కభీల । పవనజనివీరివేల । లంఘనతోజీవమణు
 ల । గిరిలెమ్మనిమేనుచాలా । దుద్వియుపొమ్మ
 వశాళ । హనుమంతుమనుమాయాల । కోల
 నొకటిగనియాబాల । మునుతాగగమకరిచాల ।
 మ్రొంగగదానివేల । మాడుచుదునిమిమునుల ।
 శాపంబులూపిమాయాల । మాల్యవంత్తునిగొట్టి
 వదా । పరితపనగమాభీల । రాక్షసులమనిని

10438

